

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Numărul poporal:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2— "
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

Despre gazetărie

de dr. Victor Bontescu

Da, da. O recunosc. Și mi-e rușine puțin, dar o recunosc totuși: eu sunt domnul acela, care voia să discute, care cu tot prețul voia să discute cu marii meșteri ai gazetăriei, adăpostiți sub streșinile largi ale palatului „Tribunei”.

(Vezi notița petit, premergătoare rubricii „Informațiuni”, din N-rul 99 al „Tribunei”). Eu, pentru că din nenorocire eu încă mă număram între acei prea puțini câțiva, cari mai aveau încă răzăm de încredere în talentul și iscusința, dacă și nu în cinstea și omenia acestor nemuritori gazetari independenți. Se vede însă, că și azi se potrivesc de minune observațiile lui Lassalle, făcute mai acum sunt 50 de ani: „...dacă cineva intră azi, înzestrat cu o semicultură numai, între gazetari, uită în doi trei ani și puțintelul ce l'a știut, se nimicește spiritual și moral ca totulul tot și ajunge un blazat, nesperios, necrezător și nerăvnițor a nimic ce-i măreț și care va jura numai pe atotputernicia clierei”. Mi-au atacat primul articol „Despre gazetărie” în N-rul 87 al „Tribunei”, timbrându-l reacționar. „Dușmani ai progresului” își întitulase marele Tilu-buh-oglință articolul, în care mă executa, culminând în mărețea apostrofă, pentru toți și pentru toate, că: „E bine deci să se știe, că orice lovitură împotriva presei noastre seamănă nu numai a intoleranță, ci este o amenințare împotriva intereselor noastre de progres, pe care vom respinge-o totdeauna”.

Ei bine, eu în naivitatea mea blajină, voiam să-l luminez puțin pe domnul, care numai de după geamurile lucii ale Cafeului Imperial privește lupta noastră, ori o prinde poate resfrântă în oglindirea unei lingurițe de marghiloman — voiam să-l încerc să-l conving, cu arma științei și a adevărului și a logice, că alta fiind lumea noastră de-aci și alta ceace zilnic valurează acolo înaintea ochilor d-sale, pe calea Victoriei, între Capșa și palat natural că altul trebuie și poate fi și costul foilor noastre, neasemănat de altul față de foile de boulevard. Atât. Și mai voiam să-i spun unele altele și d-lui și celorlalți mari gazetari, încheind natural cu fireasca mo-

destie, ce mi-o impune uriașa lor mărime de scriitori și de gazetari, totdeauna infalibili și totdeauna impecabili, încheind așa, că: „Vedeți Măriile Voastre, și ascultați-mi puțin și neînsemnata mea vorbă, căci nu este om cuminte pe lume, care să nu mai aibă ce învăța și nu este om atât de prost, dela care să nu mai poți avea, ce să înveți!”

Și voiam să discut cu d-lor, oferindu-le prilej cinstit, să-și arate strălucirea armelor: schinteerea ascuțitului săgeților spiritului, tășul sabiei științei și izbirea vrăjmașe a buzduganului logice.

Mea culpa!

D-lor nu vreau să discute.

Le mai spun atât dar d-lor cu „Dușmani ai progresului” — dușmană progresului îi e azi și i-a fost întotdeauna singură numai prostia!

Iar noi, prostia numai, voim s'o plivim și din lanul păscut azi de toți nechiemații, al presei noastre și din ogorul întregii noastre vieți naționale.

Dar acum să continuu.

*

Din citatele articolelor precedente, să reținem deocamdată atât: „Gazeta modernă de azi e o întreprindere capitalistă”. Și propoziția de încheiere a minunatului tablou, ce-l face d. Carol Büchner, ziarului modern, în care ca și într'un focalur se concentrează efectele, rezultatele și izbânda tuturor celorlalte mijloace de comunicațiune: a calei ferate și a poștei, a telegrafului și a telefonului — zicând:

„Dar totasemenea cum ochiul nostru nu se poate odihni cu mulțumire asupra nici unui punct, unde se atinge viața spirituală cu capitalismul — nici de izbânda aceasta a culturii moderne nu ne putem bucura, de cât cu jumătate de inimă și ne-ar veni cu greu, să credem, că z'arul în fața sa de azi reprezintă și e menit să reprezinte forma cea mai desăvârșită și cea mai de pe urmă a intermedierei știrilor”.

Așadar d. Büchner, nici cu marile ziare, reprezentante ale presei moderne, ziarele cari dispun de milioane capital, au agenții de știri deosebite, sârme telegrafice și telefonice separate, ca-

bluri particulare, cari au agenți informatori în toate centrele lumii, cari lucrează cu o oaste întreagă de gazetari și fac un tiraj de sute de mii, ba de milioane chiar — nu pare mulțumit și nici această fază a dezvoltării ziaristice n'o consideră de ultima și de cea mai perfectă. Și băgați bine de seamă: D-sa impune gazetelor numai rolul intermedierei știrilor.

Ce să zicem noi dar cu biete gazetele noastre — școala adulților — tirajul cărora, când abia dacă trece peste 3000, serbăm jubileu; la cari oastea întreagă a muncitorilor o fac 3-4-5 oameni, băiețandri, cari însă ori sunt toți generali, ori cu toții recruți, la tot cazul însă strașnici; unde firele speciale de telegraf și telefon și cablurile particulare le înlocuiește foarfeca, iar rolul agenților de știri îl au întrevederile de după masă în cafenea — și cu toate acestea noi pretindem, ca biete gazetele noastre, ori mai bine z'is ele pretind, că să ne fie școala adulților și se pretează zilnic și încă cu mare vuet și zgomot, de-a ne fi ele... opinia noastră publică?!

Ce să zicem noi dar? Și ce să zic eu, când mondiala noastră gazetă, strigă țarei și lumii, că sunt un reacționar și dușman al progresului, susținând în primul meu articol „Despre gazetărie”, că avem prea multe gazete și din câte avem, cele mai multe sunt deplorabil de rele, primejdios de slabe și nici una la nivelul ideal. Da, pentru că în ochii mei gazeta, dar mai cu seamă foaia politică cotidiană ar fi să-i fie „Universitatea populară” a neamului nostru întreg.

Unde este gazeta noastră — ori și care, neesceptând nici „Tribuna” chiar — dela gazetele mari ale lumii?! Și unde este ori care ziar de-al nostru dela idealul de-a fi școala adevărată a adulților: universitatea populară a neamului nostru?!

Și unde e pic de reacționarism în desideratul meu de-a ne creia un ziar, chiar contopindu-le ori nimicindu-le pe celelalte toate — un ziar, dar, care să fie apoi zilnic: sfânt ca tablele legii și fiștecare al lui cuvânt, să fie cinstit, ca cele zece porunci?!

*

Pentru libertate

De Constantin A. Giulescu

Ivan Matzievici, originar de prin Caucaz, își petrecuse copilăria pe malul mării, în tovărășia micilor pescari — derbedeii de azi, luptătorii de mâne cu dorul de libertate!..

Când fu în vârstă de cincisprezece ani, intră de bună voie într'un atelier mecanic, unde ajunge în scurtă vreme șef de lucrări. Sârguitor, și cu multă pricepere, era plăcut de camarazii, pe cari îi lăsase în urmă, și dal pildă de către cei mari, tuturor acelor ce se leneveau la muncă!..

Când împlini douăzeci și patru de ani, fu mutat custode într'un șalder naval, unde timpul îi dăte răgaz să se ocupe cu studiul aeronautice.

În anul 19... fu chemat la St.-Petersburg, unde fu numit căpitan în secțiunea aeronautică.

Plecă mai în urmă pentru doi ani în străinătate, unde învăță o școală de pilotaj.

Reîntors în Rusia, se înscrie în partidul social-democrat, unde luptă pe ascuns, neștiut de nimeni, pentru luminarea și ridicarea poporului!..

Trecură apoi ani de-arândul, și nici o schimbare nu se făcu în viața lui Matzievici.

Se căsătorise cu Matcica, fata unui neguțor de mărunțuri din Moscova, care nu-i adu-

sese altă avere, decât un suflet bun, o inimă largă, și o frumusețe fără margini!..

Cât de mult o iubea Matzievici pe Matcica!.. Rămânea de multeori cu ochii pironiți pe făptura ei, și ceasuri întregi le-ar fi petrecut asfel, de nu l-ar fi deșteptat din astă visare glasul ei blajin, care-l dojea într'una:

„Ivi dragă, de ce te uiți așa lung la mine? M'am făcut urit, ori am îmbătrânit?”

„Cum, tu bătrână? Ce vorbă!.. Ești floarea primăverii, Mașa mea Uite, mă uit la tine cu nădejdea să mă pot odată sătura de ochii tăi frumoși. Dar vai, nu se poate!.. Cu cât te privesc mai mult, cu atât mi-i mai sete de gura ta, de părul tău bălat, de făptura ta întreagă!..

O prindea apoi în brațe, o desmierda înăbușindu-o în sărutări, iar ea i-se desprindea tenese dela piept, și apăsându-i cu gura ochii negrii, îi zicea:

„Nebunule, de ce nu-mi dai pace?”

Trăiră astfel o viață liniștită timp de doi ani. Fără griji și fără nevoi prea mari, erau mulțumiți, căci Matzievici câștigă în deajuns ca să poată duce o viață mai largă, din belșug.

Dar, veni o întâmplare nenorocită, care dăte peste ei în primăvara anului trecut, aruncând vâlul durerii, al întunerecului, peste unda de lumină sub care se ascundea un crâmpei de fericire!

Se schimbăse partidul de guvernământ în

Rusia și venise la cârma Statului cel mai înverșunat dușman al partidului social-democrat.

Din ziua aceea, viața șefului partidului guvernamental a fost orânduită peirei.

Sorții destinului căzură asupra lui Matzievici. El trebuia să-l ucidă. Rămăsese de prins momentul și locul, unde trebuia să fie aruncat în aer!..

Întâmplarea le dăte acest prilej:

Prezidentul partidului opoziționist repurtase o victorie aeronautică. Într'o zi senină și liniștită de primăvară se ridicase în aeroplan deasupra orașului. Era și aceasta considerată ca o victorie a opoziției!..

Șeful partidului guvernamental, cum era ambițios din fire, ca să dovedească tuturor, că nici lui nu-i lipsște curajul, hotărî să se ridice și el în aeroplan, condus de Matzievici.

Atunci se fănu sfat în comitetul partidului social-democrat, și se hotărî ca Matzievici să arunce pe prezidentul guvernamental dela o înălțime considerabilă, ori să răstoarne aeroplanul, sacrificându-se și el pentru libertate!..

Jurământul era dat, iar planul trebuia făcut, căci altfel Matzievici ar plăti cu capul neexecutarea lui.

De toate astea nu vorbi nimic acasă. Iar când trecea pragul în amurgul serii, și Mașa lui dragă îi alerga în cale înlănțuindu-i gâtul cu brațele ei moi, simția cum i-se opresc bătăile inimii și lacrimile îl înăbușeau de-i venea să strige de durere!

Gazetele mari moderne sunt întreprinderi capitaliste pentru câștig. De aci toate avantajile ce le procură întemeietorilor și susținătorilor lor și desavantajile ce le rezultă cetitorilor și publicului. Bonitatea lor e relativă și precară. Influența ce o au asupra obștei e mai mult rea, decât bună, mai mult primejdioasă, decât liniștitoare.

Intrați și noi în orbita erei vieții capitaliste, dar nefiind înșine capitaliști, societatea noastră neavând nici o atribuțiune marcantă nici a burgheziei adevărate, necum a capitalismului, întreg poporul nostru fiind compus par excellence din mici proprietari de pământ și din ceata zi cu zi crescândă a proletarilor intelectuali, putând fixa pe degete numărul acelor, cari ar putea să trăiască după renta numai a averii lor, lipsindu-ne însă cu totul adevărații capitaliști: industriașii, negustorii și întreprinzătorii mari — ziaristica noastră totuși, ca formă externă — în urma legii influențelor reciproce — pare a avea structura și firea ziarului modern: fără de a oferi însă avantajile, pe cari acesta le oferă chiar în baza capitalului, care i-a dat naștere — fiind însă infictată de toate păcatele și greșelile zărite în general. Și e prea firesc dar, că lipsindu-ne condițiunile necesare — ziarul nostru fiind numai ca formă și structură externă, întreprindere capitalistă, se va prezenta întru esența și în rezultatele sale și mai monstruos decât ziaristica modernă în general.

La noi nu capitalul însetoșat de câștig a leargă să-și caute plasarea, aflându-și-o în afacerea lucrativă a fondării cutărui ziar — ci, intrați, cum ziceam, și noi în orbita vieții moderne, în baza legii reciprocilor influențe ni-se impune vrând nevrând, pentru izbânda luptelor noastre ca popor și națiune, sentimentul de necesitate al acvirării unor asemenea arme, cum le au semenii, aliații, ori potrivnicii noștri. Și astfel sentimentul acesta al necesității de a avea și noi gazetă, ziar, organ de publicațiune și de propagandă, această armă incontestabil de puternică în luptele culturale, economice și politice ale popoarelor — sentimentul acesta, de necesitate categorică, al nostru se sbuciumă și a leargă să afle, să adune, să strângă, să cerșască, să creeze omnipotentul acela capital, fără de care nu se poate azi nici un firicel de păr strâmba. Și de aceea toate întreprinderile noastre gazetărești de azi și de până acuma, fără nici o excepție, sunt bazate pe capitalul colectiv național și nici una nu s'a inițiat nici din capital particular de speculă, nici cu gândul, ori dorul câștigului bănesc al întreprinderii. Dimpotrivă toate, câte au și ajuns apoi în urmă, ca formă externă, în mâni particulare — se sfîșie și azi de a se preta drept întreprinderi de câștig bănesc particular, ba apelează zilnic la munificența și jertfa obștei, o primesc și se susțin

din ea: parte venită ca abonamente, parte ca cotisații peste abonament, parte ca inserate, cari n'ar avea alt rost lucrativ pentru inserent. decât ajutorarea indirectă a cauzei naționale prin sprijinirea organelor ei de publicitate, parte — și nu cea mai neînsemnată parte — prin colaborarea gratuită la aceste gazete.

Dar să mă ierte astfel oricine, chiar și acei, cari sunt legați de foile noastre cu puțințel câștig — eu, ca membru al partidului național român pot simți, ba trebuie să simt necesitatea unui ziar politic pentru intelectuali, a unei foi politice săptămânale pentru popor, simt chiar necesitatea unei reviste, să zicem bilunare, științifice, economico-social-politice; revistelor de specialitate încă le află rostul necesității, iar o revistă literară se impune în mod firesc — dar atât! Cum se poate însă pretinde dela mine și dela altul și dela toți, ca să abonăm și să ținem 3 ziare politice, 3 foi politice, cari apar de câte trei ori pe săptămână, alte câteva foi politice săptămânale, alte câteva foi populare săptămânale, apoi iarăși alte câteva reviste științifice-economice-sociale-politice, ba profesionale chiar?! Cum se poate, ca pentru abonarea, susținerea sprijinirea și ajutorarea tuturor acestora să fie reclamată, ba imperios pretinsă chiar munificența sărăciei mele și toată capabilitatea mea de jertfă și a tuturor celorlalți — și toate acestea în numele sfânt al cauzei naționale?! Interesul cauzei noastre naționale reclamă susținerea, atâtor hârtii tipărite?! Nu și de mii de ori nu!

Întreg poporul românesc e închiegat într'un singur partid. Interesele culturale, sociale, economice și prin urmare general politice a tuturor categoriilor sociale — pentru că deosebire de clase la noi nu există — cari alcătuiesc neamul acesta, sunt perfect de identice. Așa dar foaia cotidiană politică, foaia poporală politică săptămânală reclamată de necesitatea adevărată a poporului nostru numai una poate fi. Pentru limpezirea și aplanarea deosebirilor și divergențelor principale s'ar susține revista bilunară-științifică-politică. Iar conflictele personale și vânturarea lor în presă astfel și-ar perde rostul și influența, azi atât de dezastruoasă. Ei bine, susținerea, întărirea și lățirea unor astfel de organe o reclamă într'adevăr cea mai arzătoare necesitate a poporului nostru. Atâta însă și nu mai multe, din câte-o specie! Și atunci vor putea cu drept cuvânt să apeleze la tot sprijinul și să pretindă întregă posibilă jertfă de cari suntem și vom trebui să fim capabili: jertfa morală și materială de-opotrivă. Iar având astfel mai puține hârtii tipărite, dar în locul lor organe de publicitate, cari să umple un gol resimțit în viața noastră particulară și socială, individuală și națională — e prea firesc că munificența, jertfa și sentimentul nostru de datorie vor putea fi și mai economicește și mai rodnic exploatate, pentru binele obștei mai cu seamă.

Pentru că nu e numai nenatural, dar e ridicol chiar, că azi să fii tu necesitat, ca în baza unei false interpretări a jertferei naționale, să la casa sumedenie de hârtii tipărite, pe cari nu timp nu ai, dar nici rost nu are să le citești.

Și e absurd, ca în numele sfânt al nației să-ți asvârli tu bănișorii cu greu agonisiți, susținând produsele unei persoane, pe care având chiar timpul s'o citești, nu te-ai ales cu altceva decât doar cu pierderea lui înzadar.

Facă dar gazetă, ori ziar, ori revistă ori cîmă care nu are alt lucru, ori are prea mulți bani în pradă, ori prea mare nădejde, că pe calea aceea o să și-i fructifice — dar atunci să nu apeleze ori ce fițiică la jertfa națională! Ca întreprindere private nu le poate opri nimeni, dar caracterul unei trebuințe ori necesități naționale li-l controlăm.

Am zis și repet: nici o gazetă de-a noastră de azi nu-i nici întreprindere capitalistă în esență nici lucrativă în adevăratul înțeles al cuvântului. Câteva gazete asigură nu-i vorba o existență puțin precară câtorva gazetari, altele un venit puțin statornic și sigur, proprietarului — dar nici o gazetă nu se susține curat din propriile venituri și nici una nu-i care pe toți colaboratorii să-i plătească, ori să-i poată plăti.

De ce avem dar totuși atâtea?!
Răspunsul e simplu.

Din cauza lipsei de organizație adevărată a partidului național. Din cauza interpretării false a drepturilor și datorințelor membrilor partidului național. Și din cauza unor mărunte interese, ori vanități personale și particulare, mai mult, ori mai puțin vinovate.

Dar despre toate acestea altădată.

Atât numai încă drept încheiere: tot ce-am scris aci și pân' aci despre gazetăre, ca să nu fi fals interpretat și perfid exploatat, declar, că e pe rerea și convingerea mea personală și numai așa dori să-i port răspunderea

Iubirea de adevăr a „Tribunei”

(Din broșura d-lui dr. Al. Vaida-Voevod)

În Nr. din 19 Februarie 1911 „Tribuna” publică la știrile zilei, următoarea infanție perfidă!:

— Cât o fi costat? Suntem curioși cât o fi costat ultima mare adunare din Arad, la care a fost și d. Stahl, ca discursurile să fie salvate pentru posteritate. Dar nu de cheltuiala d-lui Stahl asta e ceva neînsemnat, dar la ce sumă se ur-

*) Cer scuze pentru cuvântul drastic, dar cum să zic acestei proceduri? Judece cetitorul.

Iar când îl întreba printre fărîmăturile de vreme ce le îngăduiau nenumăratele sărutări:

„Ce ai tu, Ivi, de ești trist? Nu mai iubești pe Mașa ta? Uite, ce urât ești, când stai îngândurat! Haide, zâmbește-mi, sărută-mă, fii sglombiu cum ai fost întotdeauna, și lasă pustiului gândurile negre și amărăciunea.”

El o prindea în brațe, răspunzându-i:

„Nu am nimic, Mașa uea. Iacă, o mănuire trecătoare!... Nu știi tu, că tot răul se duce când ești alături de mine!”

Și nu-i mai da răgaz să vorbească, căci îi astupa gura cu sărutări calde, pătimașe!

*

Era un amurg senin de primăvară. Soarele cobora spre marginea orașului, stâmpărându-și razele în undele lacului Ladoga. Nici o adiere a vântului nu clătina frunzele din ramuri.

Pe câmpia întinsă așteptau nerăbdători mii de oameni. Aeroplanul fu scos din hangar și motorul pus în mișcare. În câteva clipe își luă sborul, ca o pasăre din povești, ridicându-se tot mai sus deasupra grădinilor în floare...

Urale nesfârșite se ridicau din toate piepturile, și fluturarea batistelor nu mai contenea.

Gubernamentalii nu rămăseseră mai pe jos, prezidentul lor se ridicase deasupra orașului, sfidând necuprinsul!

Dar, când Matzievici trebuia să-și țină cuvântul dat, îndeplinind taina jurământului, din înălțimile albastre își îndreptă privirile înspre marginea orașului.

Acolo sta ridicată o căsuță spoită cu alb, iar într'un pridvor de lemn cu doi salcâmi în poartă, păru că vede pe Matcica, pe Mașa lui scumpă...

Ii reveniră atunci în minte toate clipele dragi pe cari le-a petrecut la sânul ei. Primul an de căsătorie cu toate nimicurile lui scumpe!... Sărutările fierbinți păreau că-l ard și-acum, pe buze, pe gât și pe locul ei drag din colțul gurii!... Ah! și ochii albaștrii ca scânteuța, și părul ei bălai ca floarea de pădăie, și mânuțele catifelate, pe toate le vedea dinainte-i, întinse, rugătoare!...

Păru într'o vreme, că-i aude și glasul:

„Ce vrei să faci, Ivi? Fii cuminte! Coborâ-te de acolo în brațele mele! Numai eu știu să-ți alin durerile!... Nu depăși marginile judecării! Căci nu-ți va folosi întru nimic viața unui om. Bagă de seamă: „Cu o floare nu se face primăvară”. Și cu o crimă, nu poți cuceri idealul care frământă de veacuri sufletele mari!... Nu mă lăsa singură în văltoarea vieții, Ivi! Pe mine, care te ador, și te doresc mai mult decât dorește poporul „libertatea”!...

Matzievici, se uită atunci în dreapta. Prezidentul stetea cu ochii închiși, părând că doarme! Nu mai avu îndrăzneala să-și făptuiască planul, căci îl cuprinsese o milă fără margini. Chemările unei inimi iubitoare îl înduioșează, schimbându-i hotărîrea!

În câteva clipe coborî la pământ, în uralele nesfârșite ale mulțimei!...

Târziu, p'ecă spre casă. Iar când ajunse pragul ușii, Mașa îi dete o scrisoare închisă. Ea din partea comitetului executiv al partidului social-democrat Rapse plicul și cetii următoare rânduiri:

„Nu ți-ai ținut jurământul. Ești un laș. Lăsăm toată libertatea, ca în timp de 24 de ore să-ți alegi porțița, prin care să părăsești această viață, pe care o trăiești în mod nedemn!...

Comitetul.

Matzievici ruse scrisoarea, și nu spuse nimic nevestei sale. Petrecu o noapte agitată, fără somn. Ba într'o vreme ațipind o clipă se trezi țipând:

— Dați-mi pace! Nu vreau să-l omor! E nevinovat ca și mine, în credințele lui, în vederile lui pentru mai bine.

S'a deșteptat în brațele Mașei, tremurând de spaimă, și cu privirea pierdută. Aștepta parca să-i vină de undeva, din întuneric, un semn, un cuvânt izbăvitor!...

A doua zi în amurgul serii, Matzievici coborî pe câmpul aerodromului. Un vânt căldicel adia răspândind peste tot cuprinsul miresme primăveratice. Un dor de viață, de liniște, cobora din frunzele care ramură, din fiecare frunză; pe când în zărilor albastre soarele îmbujorase aerul, resfrângându-și mănunchiurile de raze, în grămezile de nouri călători.

Aeroplanul fiind gata, Matzievici se urcă în nacelă și peste câteva clipe sbura deasupra orașului.

trenurile separate, cărăușitul, întreținerea alegătorilor, etc.?

De ce te miri, iubite cetitor? Nu e de loc glumă. Cu brașoave de astea se „informează“ o lumea oare-care și înzădar răzi, ele sunt crezute pe cuvânt“.

*

In Nr. 20 Februarie, 1911 tot „Tribuna“ vine și scrie:

Redacțional. In numărul nostru din urmă, sub titlul „Cât o fi costat“ s'au strecurat necontrolate câte-a rânduri regretabile, cu a căror conștient redacția nu se indentifică și pe cari le desaproabă în modul cel mai categoric“.

Cetitorul naiv al „Tribunei“ crede, că dacă fără știrea redacției s'a strecurat o infamie în coloanele „celui mai bine redigat ziar românesc“ biata redacție a fost extrem de cinstită, desaprobând cele „câteva rânduri regretabile“.

La urma-urmelor și redactorii-literați români dela „Tribuna“ sunt oameni! Vor fi făcut foaia după vre-un chef și în 20 Februarie, ca de atâtea ori, după cum se vede din stilul multor articole de fond. Vre-un malițios culegător de litere, corupt de sigur prin redacția „autorizatului“, va fi furișat în coloanele „Tribunei“ ticăloșia aceea tipărită, folosindu-se de împrejuraarea, ca d-nii redactori erau, cu toată genialitatea lor, grei la cap, după chef. Așa ar fi logic să se scuze „Tribuna“. Ea însă răspunzând maestrului I. L. Caragiale, în loc de a-și pune cenuse pe cap, se avântă pe pedestalul „poruncei nobleței“.

Nu ar fi „lucru generos“ să-l pedepsească pe cel vinovat — declară direcțiunea „Tribunei“. Care va să zică tot a știut redacția despre „cât o fi costat“? Că d-nii se desavuează pe ei înșiși, nu strică de loc reputației lor de oameni cinștiți. Iată răspunsul lor la înfierarea maestrului Caragiale:

Declarație. S'a strecurat în mod fatal în ziarul nostru nenorocita notiță „Cât a costat“. Notița aceasta e pe cale acum să ia proporțiile unui eveniment istoric. *Detractorii* ziarului nostru au umflat-o în slavă și triumfă mulțumiți, că iată, s'a dovedit „echivocitatea Tribunei“. Toți oamenii bine intenționați (!) au luat însă act de desaprobarea energică a direcțiunii și a redacției noastre, desaprobare, care a urmat imediat și-i asigurăm

șului. Dela un timp începu să se ridice în sus, tot mai sus!

Niciodată nu ajunsese la acea înălțime. Ochii tuturor îl urmăreau în sbor, și toate inimile băteau în tăcere.

Când crezu că a venit momentul, își aruncă privirea spre marginea orașului, scoase apoi o năframă din sân și începu s-o fluture. Era cel din urmă zâmbet, pe care-l trimitea Mașei lui!

Se ridică apoi în sus, își aplecă corpul, și se aruncă în gol.

Un jipet de durere, un oftat pierdut, un sufluet strivit, atât a fost.

Sunase a douăzecișipatru oară dela primirea scrisorii comitetului executiv!

și de data asta, că tocmai noi am fost cei mai dureros atinși de apariția notiței, și că am *condamnat-o*. Dar răuvoitorii noștri nu vor să scape cu una cu două minunatul pretext de a deplasa cu notița chestiunea „principală“: datoria lor de a-și dovedi acuzațiile. (?) Ba se servesc și de peana măiastră a d-lui Ioan Luca Caragiale, care în acelaș timp când ne dăscălește azi în „Românul“ și ne somează să *pilduim* (!) pe autor, *uită porunca nobleței* ce trebuie să arătăm omului căruia i-s'a întâmplat o *nenorocire* în casă. (?) D-sa găsește, că e mai generos lucru să-l iai pe năpăstuitul la păruială, ca să ispășească el, bietul, vina celui ce i-a vărât tăciunele sub streășină.

De altfel îl asigurăm pe d. Caragiale, că ne-am făcut datoria (?) și îl rugăm chiar *în interesul cauzei noastre obștești* (?), în numele căreia ne vorbește și d-sz, să considere acest fatal incident de încheiat.

Direcțiunea „Tribunei“.

D. I. L. Caragiale „uită porunca nobleței“, pe când „direcțiunea Tribunei“ (în nr. din 20 Februarie 1911 redacția se desavua pe sine) îl asigură, că „ne-am făcut datoria“. Care datorie? Datoria „direcțiunei Tribunei“ ar fi fost, dupăcum pretindea și maestrul I. L. Caragiale, ca să-l dea afară fără doar și poate pe nemernicul contrabandist de știri perfide. Aceasta însă nu s'a putut face, căci oricât sunt de iubitori de adevăr și de scrupuloși în chestii de cinste oamenii „Tribunei“, totuși nu puteau executa cu o singură lovitură pe trei vinovați: pe 2 redactori cinștiți și pe un comanditar ireproșabil. De aceea „direcțiunea Tribunei“ îl roagă pe maestrul Caragiale „chiar în interesul cauzei noastre obștești“ să tacă. Sărmană cauză obștească, pe ce mâni ai încăput!

*

Nostim e chipul în care „Tribuna“ își face reclamă. Ba că „toate valorile literare“ colaborează la ea, (toți *adevărații* scriitori, în frunte cu I. L. Caragiale sunt valori „demodate“) ba că „Românul“ nu are corespondenți fiind toți „oamenii de bine“ și „publiciștii de valoare“ contrari ai „Autorizatului“. In nr. din 7 Ianuarie 1911 se încumătă „Tribuna“ a-și face reclamă, avântându-se la următoarea declarație: „Tribuna“ a ajuns să fie un *organ românesc*, în jurul căruia s'au grupat *toate elementele* dornice de o mai *intensă* și mai *aprigă* luptă națională“. Să facem o mică analiză a adevărului afirmațiilor pompoase deitate prin „Tribuna“.

*

I.

In nr. din 17 Martie 1911 unul dintre „publiciștii de valoare“, cari liferează corespondențe pentru „Tribuna“, scrie între altele (reproduc ca probă de stil numai începutul și sfârșitul corespondenței de o coloană):

— *Pentru „Românul“.* Corespondentul nostru din Cluj ne trimite următorul răspuns pentru „Românul“:

„Autorizatul mă învrednicește de o notiță în nrul 48, referitor la punctul al doilea din corespondența ce am trimis-o ziarului „Tribuna“, în care spuneam că „autorizatul“ nu-și poate găsi corespondent mai de seamă aici în Cluj. Inainte de toate, ca să nu deviez de programul nostru național, prin urmare să nu fiu declarat de trădător, trebuie să primesc cu capul plecat și adânc convins destăinuirea, că „Directorul ziarului nostru păstrează scrisorile mai multor distinși (? Coresp.) bărbați din Cluj, tineri și mai puțini tineri, cari și-au oferit „Românului“ serviciile lor de corespondenți“.

In cecece privește „Induișoarea d-lor dela „Autorizatul“, îi sfătuesc să și-o cruțe, căci vor avea lipsă de ea nu peste mult, pe când le rezerv și eu bocetele mele. Ca să se convingă în-

tr'adevăr d. director, că n'am fost refuzat de „Autorizatul“, poftescă și răscolească coșul de redacțiune, și-l asigur, că nu va găsi numele meu. Cluj în 15 Martie 1911 st. n. Dumitru Găldău, st.d. med.

*

II.

In nr. din 23 Martie 1911 d. candidat de avocat Emil Folea răspunde în „Gazeta Transilvaniei“ publicistului distins, care este din grația „Tribunei“ d. Dumitru Găldău. Din acest răspuns va fi destul să reproduc următorul pasagiu spre orientarea publicului:

„Comitetul partidului național reprezintă întreg poporul român din Ungaria, acest comitet a adus hotărîrea dela Cluj, despre care d. Găldău zice: „... hotărîrea luată a arătat încă odată cât sunt de orbiți conducătorii noștri de patimă și cât de înguști sunt...“

Domnule Găldău! ști cine a adus acea hotărîre? D-nii dr. V. Lucaciu, dr. T. Mihali, dr. A. Vaida, dr. I. Maniu, dr. Leményi, dr. V. Branște etc. și d-nii aceștia sunt înaintea d-tale, *medicinist anul al 2-lea*, „înguști“?

Aceasta este prea mult, o obrăznicie la culme; ori nu te-ai gândit ce scrii, ori intenționat, mânat de nu știu ce duh, ai cutezat să arunci așa o insultă unui neam întreg. — Preținzi încă, că tinerimea clujană consimte cu d-ta? Te desaprobă, d-le, cu toată tăria și față de d-ta are valoare și putere și sentința ei“.

*

III.

Că d-nul Folea era interpretul tinereții române din Cluj, dovedește declarația următoare, publicată în nr. dela 24 Martie 1911 în „Românul“:

1. Nu corespund adevărului cele scrise de d. Găldău în numărul dela 12 Martie al „Tribunei“, că ziarul „Românul“, nu ar avea aderenți între tinerii din Cluj, precum nici aceea nu corespunde adevărului, că „Românul“ nu ar avea corespondent dintre tinerii români.

2. Cele scrise de d. Găldău sunt păreriile domniei-sale personale și nu se pot atribui tinereții, care nu a însărcinat pe d. Găldău a vorbi în numele ei și greșește d. Găldău, când crede, că a talmăcit păreriile tinereții.

3. Desaprobă cu toată tăria tonul necuviincios de discuție a d-lui Găldău, din răspunsul publicat în numărul din 17 Martie st. n. al „Tribunei“ și desaprobă cutezanța d-lui Găldău, când atacă într'un stil grandoman și cutezător comitetul partidului național, și declară scrisesele d-sale, vătămătoare pentru cei mai aleși fruntași ai neamului, de un act lipsit de cea mai prribitivă modestie și de o *decadență ziaristică incalificabilă*.

4. Desaprobă procedura prezentă a „Tribunei“ de a publica insultele la adresa fruntașilor români, chiar *din pana unui corespondent simplu, student universitar de anul al doilea*.

Tinerimea română din Cluj“.

D-nul Găldău, în urma tinereții sale, trebuie scuzat. Nu dânsul e de vină, că „și-a luat nasul la purtare“. De vină sunt domni Bocu și Scheopul, șef-redactorii „Tribunei“ și stăpânul lor d. R. Ciorogariu. Ei au introdus în limbajul presei noastre sub masca „cele mai neaoșe limbi românești“, grosolăniile vulgare din mahalalele Bucureștilor, cu binevoitorul concurs al „celui mai de seamă publicist român, d. Il. Chendi“. D. Găldău este numai o jertfă inocentă a școalei literare ce o face „Tribuna“. Să nu-l condamnăm deci, ci să avem milă de el. Căci pe când va ajunge la doctorat, de sigur se va lepăda de actualii lui profesori literari și va recunoaște, că a scrie mojicii nu înseamnă a face publicistică.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
institut de dentică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etajul I. In fața pal. administrativ (comit.)

● Întrebare hazlie

„Tribuna“ pe 3 coloane și mai bine întrebă: *cine sunt provocatorii?* Adorabil. Cum de nu dă pace lumea „Tribunei“. Ea adevărat, *că este o sacră datorie de ziar național, de a atrage atenția opiniei publice asupra diferitelor întâzieri și șovăielile în cărma noastră politică*. Și „întârzierile“ și „șovăielile“ erau, că dr. Mihali e un analfabet, dr. Vaida somnambul și denunțant, dr. Pop-Cicio mincinos, V. Goldiș perfid și asasin, iar întreg comitetul național o adunătură de „bipezi inconștienți“ și „tăciunari“. Iară grozavul păcat al comitetului era, că a suferit să atace cineva în „Lupta“ acea hârtie tipărită, ce este „Tribuna“. Și al doilea păcat și mai mare a comitetului a fost, că „*își însușește dreptul de a pronunța o osândă împotriva noastră*“ (adevărat „Tribunei“), că doar e păcat de moarte să osândești „Tribuna“. Doar știut este în cer și pe pământ, că numai „Tribuna“ are dreptul să „osândească“ și să atragă atenția opiniei publice asupra analfabeților și inconștienților bipezi. Iar cine cutează să se atingă de neprihăniții Boci și Schiopii, e sacrileg!

„Dar urmează un alt păcat politic“ — bine înțeles, cel mai grozav, care-i de neiertat — a cutezat comitetul „*a ne da de tovarăș pe „Românul“ la Arad cu gând hain de concurență*“. No, asta nu-i slobod, mă rog! Acum înțelege toată lumea, că păcatul comitetului e mare. Dar „Tribuna“ nobilă și iertătoare a făcut „*un gest politic fără păreche prin afișarea principiului exprimat în Treuga Dei*“.

Cine se mai poate prinde cu „Tribuna“ Cine a mai „afișat principii“? Ai? Și unde ai mai văzut dumneata „scriitori, cari își dau credințele intime ale sufletului lor“? Ai? Ce-i mai trebuie neamului ăsta de Români oropsiți alți apărători, când are pe Severul Boc și pe Iosif Sceopul de Nürnberg și pe Ioan Montani cavalier de Scuză? Ai? Cine să mai cuteze a sta în fața acestor mărimi, când chiar și Nicolae, făcătorul cerului și al pământului a trebuit să declare, că nu se poate amesteca în cele ce se scriu la „Tribuna“, iară Romulul Romanul (doppelt, oder nichts!), candidul suflet a trebuit să declare, că Bocul stă deasupra lui, nu el stă deasupra Bocului.

Și totuși se mai află oameni, cari să cărtească. Mișei! Dar' acum s'a gătat. Cetele oțalite se aruncă în foc. Afișul cu Treuga Dei se pune în pod la moș Nicolae, unde va arde dimpreună cu manuscrisele acestui mare savant, care p'aci-p'aci era să se facă profesor de universitate. (Bine-ai făcut, moș Nicolae, ca-i dat dracului catedra, tot e mai rentabil pultul dela o băncu-liță sănătoasă, unde nici nu trebuie să fii prelegeri celor ce nu învață, ci numai lecții, celor ce muncesc!)

Acum însă s'a gătat cu noi Și ca nu cumva să se mai afle vr'un cutezător, care să se țină de nas, când trece pe lângă palat, afișăm cuvintele îngrozitoare ce le cetim azi în „Tribuna“: „*E timpul suprem, de a îmbrățișa din nou cu pasiune adevărul cel mai curat, însuflețirea cea mai caldă a cauzelor publice, punându-le mai pre sus de oamnenii trecători și plinu de păcatele și micimea vremii*“.

Afișând adevărat principiul fără păreche, exprimat în Treuga Dei, „Tribuna-Oțel“ părăsise „adevărul cel mai curat și însuflețirea cea mai caldă a cauzelor publice.“

Dar' acum iar le „îmbrățișează!“ Aoleo, Românico! Când „Tribuna“ „îmbrățișează“ te-ai dus. Nici nu mai pot scrie, că-mi tremură mâna de spaimă. S'a isprăvit!

Manifestație în Cameră. Din Budapesta primim știrea, că astăzi partidul socialist a organizat în Cameră o demonstrație.

În momentul, când ministrul Hazai a depus proiectele militare, din galeria etajului al doilea un tânăr a aruncat spre ministru o mulțime de hârtii volante.

Hârtiile volante cuprindeau următorul text tipărit:

Dlor deputați! Acum un an Regele și guvernul au declarat votul universal de o datorie foarte importantă și grabnică. De atunci guvernul Regelui încotinu a căutat să se subtragă

dela îndeplinirea acestei promisiuni solemne, iar acum de-adreptul năzuiește, ca în loc de drepturi să dea poporului noui jertfe de sânge și bani. Năzuința aceasta: e o denaturare a promisiunii regale și o înșelare a poporului! Dacă Regele suferă acest joc cu cuvântul regal, poporul nu va suferi o nouă tragere pe stoaară! Vi-deant consules!..

Partidul social-democrat din Ungaria.

Interogat fiind tânărul a răspuns, că se cheamă *Alexandru Gyulay* și, că hârtiile volante le-a aruncat în Cameră din încredințarea partidului socialist. El a fost pus în libertate.

*

Societatea „Clubul român“ în Viena. Sub protectoratul d-lui general Alexandru Lupu III/4, Hegergasse 13, a lausat apelul următor:

Societatea „Clubul român“ din Viena, fiind înființată cu scopul de a strânge pe toți Românii din Viena într'un singur corp și în deosebi de a proteja clasa mijlocie, meseriași și comercianți și de a-i feri de primejdia desnaționalizării cât și de influența dezastruoasă a internaționalismului.

Această menire „Clubul Român“ caută a o împlini prin întreținerea unui local de citire, a unei biblioteci și înainte de toate prin conferințe ce se țin aproape în fiecare săptămână cu concursul elementelor culte românești din Viena.

În raport însă cu veniturile mici de cari dispune societatea „Clubul Român“ cheltuielile sunt considerabile, căci afară de întreținerea localului, a bibliotecii și plata ziarelor necesare, societatea e nevoită a acorda ajutoare Românilor căzuți în lipsă cât și a înlesni meseriașilor și comercianților, cari vin la Viena, găsirea de posturi, sau întoarcerea lor în țară.

Urmând deci societatea „Clubul Român“ exemplului societăților similare germane, a scos spre vânzare mărci a 5 bani bucata, cari poartă drept stimă și recunoștință, chipul d-lui prof. N. Iorga.

Aceste mărci au menirea de a mări fondul societății, ca astfel să i-se poată da posibilitatea de a putea preurma chemării sale și îndeplini scopul prefript prin statute.

Drept aceea ne permitem a apela călduros către on. bănci și către toate ilustrele persoane, cari doresc viața și existența acestei societăți, să binevoiască a o sprijini prin cumpărarea acestor mărci.

Gheorghe Vitencu,
președ. societ.

*

Societatea de lectură „Petru Maior“. (Budapesta, IX., Ráday-utca 34.) a împărțit către publicul românesc, următorul apel:

Stimate Domnule!

Mărturisim, că ne vine greu să apelăm și noi la bunavoința intelectualilor români cu dare de mână și cu simț pentru nevoile neamului, când ea e pusă de atâtea-ori la grea contribuție din partea multelor instituții și culturale și filantropice.

O instituție culturală e și societatea de lectură „Petru Maior“ a studențimii universitare din Budapesta. În anul viitor se împlinesc 50 de ani de când aceasta societate a fost chiagul unei părți din aceea tinerime, care mai târziu a luat în mână conducerea afacerilor obștești ale neamului său, și îndrăznim să afirmăm, că felul ei de a se manifesta în viața românească a fost cel puțin în mare parte determinat de anii petrecuți în sânul societății noastre.

Într'un oraș, în sentimente așa de strein de noi, ca Budapesta, unde află orice afară de viață și cultură românească, — e ușor de închipuit, ce influență are asupra sufletului încă destul de maleabil al tinerimei universitare o societate, în care au intrare toate acele organe de publicitate, cari, pe lângă răspândirea culturai, mai învață, că cel mai frumos sentiment e dragostea de neam și că cea mai frumoasă virtute e cea de a se jertfi pentru acel neam, din care a ieșit.

Deși, după acestea, nu se poate trage la îndoială dreptul de viață al societății noastre, ba e clar, că existența ei e de-adreptul necesară, totuși în decurs de 50 de ani nu și-a putut câștiga decât 58 de membri fondatori și cu toate străduințele averea ei azi nu numără decât 15,000 coroane, o sumă cu mult prea mică, de cât să putem acoperi din interesele ei speșele reclamate de multele ei trebuințe.

Dacă cu toate acestea societatea noastră a putut exista timp de 50 de ani, aceasta e de mulțumit generozității unei părți a intelectualilor noștri și a unor institute financiare — către cari ne adresăm și acuma, — cari au dovedit că de fapt au la inimă interesele neamului.

Înregistrând faptul trist, că din 300 studenți universitari români din capitală numai 60-70 sunt anual membri ordinari ai societății și căutând cauza acestui fenomen, credem că nu greșim, dacă nu acuzăm numai indiferența nemotivată a unora, ci facem răspunzătoare pentru aceasta și slabele mijloace materiale ale societății, în urma cărora orice activitate mai spornică se face imposibilă. Astfel, ca să amintim un exemplu, cât de mult s'ar putea potența interesul față de societate, dacă am avea un fond din care am premia încercările literare ale membrilor ei. Se poate prevedea, ce emulație binefăcătoare ar rezulta din aceasta și câți oaspeți zilnici nu ne-am face din aceia, cari acum nu ne cercetează decât rar, sau niciodată.

Credem, că mai putem aminti încă o împrejurare, care numai la aparență nu prezintă nici o importanță, și anume puțină comoditate, ce am putea-o oferi membrilor societății. De fapt odăile întunecoase și mobilierul lor de o crudă modestie, pun la grea încercare bunele intenții a celor, ce le cercetează.

Din aceste motive ne vedem siliți să recurgem la marimozitatea d-voastră, și să vă rugăm să ne ajutați în năzuințele noastre cu orice sună, ce puteți jertfi pentru acest scop. (Se poate ajuta însriindu-vă ca membru fondator — taxa e 100 cor. — sau prin simplu ajutor). Adresa soc.: Budapesta IX., Ráday-utca 34.

Rugându-vă să ne încurajați și în acest chip în activitatea, ce o desvoltăm, rămânem

Cu deosebit respect

Budapesta, la 18 Maiu n. 1911

Pentru Societate

Horățiu C. Deac, stud. fil., *A. Mager,* stud. med.
vicepreședinte. secretar.

Parlamentul ungar

Sedința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 23 Maiu.

Sedința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează *Albert Berzeviczy*.

După verificarea protocolului ședinței trecute, Camera la propunerea președintelui în unanimitate decide, să se trimită Camerei franceze telegramă de condoleanță pentru catastrofa întâmplată cu prilejul concursului aviatic dela Paris-Madrid.

S. Hazai, min. de honvezi: Depune proiectele în legătură cu reforma militară.

Cont. T. Batthyányi: Mai întâiu să se facă legea despre votul universal! (Sgomot.)

Mart. Lovászy: Eludează pactul. (Contra-ziceri sgomotoase la partidul guvernamental.)

Iuliu Justh se ridică ca să vorbească.

Cont. T. Batthyányi: Fără votul universal reformă militară nu va fi. (Sgomot în dreapta.)

O voce în dreapta: Al doilea Bokányi.

M. Lovászy încotinu întrerupe.

Președintele chiamă la ordine pe **Lovászy Iuliu Justh:** Cererea ministrului, ca proiectele să se desbată pe lângă ocolirea comisiilor e ilegală, deoarece Camera va putea să hotărască în chestia lor numai după ce ele mai întâiu au fost desbătute în comisii.

Președintele aprobă vederile lui Justh declară, că de astădată proiectele vor fi predat numai comisiilor.

Camera primește propunerea președintelui

Bugetul ministrului de culte

Lud. Ostffy, kossuthist: În multe școli școlare domnesc stări foarte triste. Ministrul de culte execută litera legii și nu procedează dreptate.

Nu primește proiectul.

Cont. Ștefan Tisza: Polemizează cu Ostffy referitor la neorganizarea Ovrelor și declară,

organizarea aceasta a lor o crede necesară, (Aprobări.)

Ovreimea trebuie organizată unitar, ca să fie confesiune cu o organizație responsabilă. Nu trebuie trecut cu vederea faptul, că Ovreimea ungără se împărțește în două părți, cari se invidiază și la organizare trebuie să se ia în considerare și aceasta.

În privința școlilor medii ar fi multe de făcut. Dorințele profesorilor unguri sunt foarte legale, precum legale sunt și dorințele tăturoșilor unguri. Nu se poate aproba însă faptul, că profesorii sunt în contra sporirii orelor de instrucțiune și în contra înmulțirii anilor de serviciu.

Noi, Ungurii, pe toate terenele trebuie să dezvoltăm o muncă intensivă. Ungaria nici în privința spirituală, nici în cea financiară nu e destul de tare, pentru ca pe unii împiegații ai ei să-i pensioneze la vârstă de 50—55 ani, după o activitate de 30 ani. Cu puterile naționale trebuie să se facă economisire. (Aprobări.)

Cine cunoaște împrejurările Ovrelor, acela va ști, că între ei se găsesc elementele cele mai diferite.

Sunt, cari trăesc în bigotismul cel mai întunecat, și sunt și atești. Nici o parte nu trebuie generalizată și mai cu samă, nu trebuie că din cauza aceasta să se suscite agitații confesionale și în societatea ungurească să se arunce un nou tăciune. E e greșală și aceea, că francmasoneria este acuzată de ateism.

Eu nu sunt francmason și nu cunosc numai fapte publice. Și între francmasoni sunt de aceia, cari prin agitații ultra-radical voiesc să-și facă carieră, dar pentru aceasta nu se poate trage la răspundere totalitatea. Wilhelm I, împăratul german, încă a fost mare maestru, dar nimeni nu a putut afirma, că el ar fi fost teist, nepatriot ori antimilitarist. (Haritate mare).

Și între francmasoni se găsesc oameni evlavioși, deși e fără îndoială, că acea tânără generație, care acum a ajuns în fruntea francmasoneriei, joacă un rol de frunte, dar pentru aceea francmasoneria nu poate fi calificată de ateistă și activitatea ei nu trebuie desconsiderată. Trebuie recunoscute meritele, pe cari ea le dezvoltă cu seama în interesul claselor de jos ale poporului.

Francmasonii unguri s'au prefăcut într'un partid ultra-radical, și libertatea gândirii a făcut pe oameni cutezători. Azi în Ungaria oricare semidoc sociologizează. La aceasta contribuie în mare parte și presa, care e o adevărată pepinieră a aspirațiilor sociologice. Aceasta e o greșală a presei. (Sgomot).

Cu aceasta nu voiesc să afirm, că presa în general e rea, deoarece viața socială actuală nici nu mi-o pot închipui fără presă. Cauza desbaterilor sociologice, filozofice și a celor abstracte e însuș publicul.

Atrage atențiunea catolicilor, ca să rămână liberali și să nu meargă până la extremitate. Direcția ultramontană poate să triumfeze câțva timp, dar nu permitem să creieze un al doilea ev mediu. (Aplauze sgomotoase la partidul guvernamental, contraziceri la poporali).

CORESPONDENȚE

DIN ROMÂNIA

SCRISORI DIN IAȘI

Procesul unui calomniator

II.

Lume și mai multă ca 'n ajun. D. Cuza continuă:

Plagiatul presupune înainte de toate tănuirea izvoarelor. Ei bine, nu există nici un autor despre care se zice că l-am copiat, fără să nu fie citat de mine, numai odată, ci până și de 5 ori pe o singură pagină. Numai bună credință nu se chiamă atunci, când fără nici un scrupul, însiri texte din cartea mea pe două coloane, fără să se potrivească, ci numai pentru a induce în eroare pe cetitorul care luând broșura d-lui Socor în gara Pascam și foietând-o până la Roman, vede coloanele și fără a mai vedea lucrarea mea, rămâne cu îndoială în suflet.

Pentru a pune în evidență mijloacele de care

a uzat adversarul meu de azi în broșura sa l-am împărțit în 5 categorii:

1. *Ingnorări*: De partea mea de originalitate Socor nu vorbește nimic. Nu zice un cuvânt despre legea poporației formulate de mine cu coloarele ei, nimic de cap. „Decăderea și mărirea națiunilor” etc.

2. *Suptilizări*. La pag. 17 din broșură se pune pe două coloane câteva rânduri din „Poporație” cu un text din Robert von Molhl, care nu se potrivește de loc (cetește). În aceasta categorie dau multe exemple, ceea ce produce o profundă impresie în public.

3. *Falsificări*. Ex. p. 84. Să ia un rând dela pag. 15 și altul dela pag. 26 din lucrarea mea și le pune alături. Intervertește frazele, schimbă cuvintele și le pune alături cu texte străine, pentru a da impresia plagiatului.

4. *Insinuări*. Că mi-am retras cartea din librărie, și am produs nimic înaintea Poporației (din contră. Țăranii și clasele dirigențe, Meseriașul român, Alcoolismul etc.)

5. *Misticări*. Sunt acuzat că am luat ceva din Sismondi ca fond, dar forma din Rossi. O enormitate, căci așa ceva nu se poate. Dacă copiezi pe unul, îi copiezi și forma și fondul. Deci misticare.

D. Socor: Arat-o domnule Cuza, că n'o înțeleg!

D. Cuza: Iată o comparație, un exemplu practic, ca să te lămurești.

Perciunul. Fondul perciunului e părul; dacă nu-i păr nu-i perciun. Forma lui e cărlionțul, care spânzură ca un sfredel. Aceasta în teorie. Ei bine când în practică pun mâna pe formă, strâng bine și scutur zdravăn, e peste puțină ca să nu atingi să nu simți și fondul.)

(Un răs nemai pomenit stăpânește sala, hohotele nu mai încetează, comparația va rămâne celebră).

D. Cuza încheie cuvântarea sa strălucită ca logică și argumentare arătând că d-sa a fost calomniat pe nedrept ca profesor în demnitatea sa, ca om în onoarea sa.

Cere satisfacția cuvenită.

Vorbește apoi acuzatul, Em. Socor.

D-sa începe prin a spune că d. Cuza a căutat mereu să facă naționalism, atmosferă, că a adus în discuțiune chestiuni străine de afacere etc.

În fond d-sa cetește pasage din cartea sa fiind mereu chemat de d. Cuza să argumenteze, iar dânsul cere protecția președintelui.

La un moment dat cetește pe nemțește din Rümclîn. Cetește o face anevoios, și traducerea cu totul stălcită.

D. Cuza întrerupe: — Poftim creion și hârtie și te desfid să poți scrie ceea ce ai tradus.

Socor: D-le Cuza, n'ai să mă supui la examen.

L'am trecut când mi-ai fost profesor. Declă, că nu susțin nici un moment, că știu perfect nemțește, dar știu îndeajuns, ca să mă pot sluji de o carte. În afară de acestea soția mea știe perfect nemțește...

(Asistența râde).

D. Cuza. -- E Evreică, deci ai dovedit, că broșura defăimătoare nu-i opera d-tale.

La 7 ore ședința se suspendă.

A doua zi, la 12 desbaterile reîncep. D. Cuza cere cuvântul pentru a arăta d-lui președinte și d-lor jurați, că o anumită presă, cunoscută ca condusă de Evrei, falsifică darea de samă despre proces, inducând opinia publică în eroare. („Dimineața” și „Opinia”). Aceasta clarifică mai mult, că se duce contra sa o campanie necinstită, o campanie infamă.

Cere a se lua măsuri.

Președintele răspunde: Legea nu-mi dă voce. Protestarea d-voastră să-i servească de avis.

D. Socor continuă. Se remarcă, că nu aduce nimic nou în desbateri; citește mereu din broșura semnată de el.

Pe la 6 ore ședința se suspendă. E vorba de a se închide desbaterile ce au durat 3 zile și o noapte. Dar când jurații se întorc din camera lor, primul jurat spune, că juriul ar dori să fie luminat asupra 3 puncte, ce le-au formulat în scris, și care să se pună în discuție părților din proces.

Președintele citește actul ce i-a înmănat primul jurat:

I. „În tehnica unei lucrări, când se reproduc teoreticește teoriile altor lucrări, din mo-

ment ce autorul e citat de mai multeori în lucrare — este de neapărată trebuință să se citeze autorul rezumat la fiecare linie reprodușă?”

II. „Textele referitoare la legea poporației, direcția nouă și încheierile practice din „Poporație” arătate de d. Socor ca plagiate, fie ca concepție, fie ca formă chiar, nu sunt adevăruri câștigate de știință și deci patrimoniul comun al tuturor și cari pot fi utilizate fără a mai fi trebuință a se mai arăta autorii?”

„III. Sistemul de gândire și metoda întrebunțată de d. Cuza în populație mai sunt utilizate și de alți autori?”

Se dă cuvântul d-lui Cuza, care începe a răspunde argumentat și precis.

Dar când ajunge la punctul II, un jurat se ridică și spune, că a înțeles, că asupra acestor 3 întrebări se răspundă cineva străin de proces, deci un expert, — prin urmare procesul să se amâne pentru acest motiv.

D. Cuza se opune la amânare, cu drept cuvânt de oarece punctele îi erau favorabile și arătau felul luminat de a vedea al juraților, mai ales, că în cuvântarea sa atinse aceste chestiuni, deci răspunsul îl privea direct pe acuzat.

Din partea lui Socor i-a cuvântul d. avocat A. A. Bădărău, care susține, că curtea trebuie să amâne procesul.

Curtea după o lungă deliberare amână procesul la sesiunea de Septembrie, numind expert — fără a întreba pe părți, pe d. Nicu Xenopol din București, care va fi chemat a depune jurământul legal la 12 Maiu c. și a lua cunoștință de lucrarea ce trebuie să facă. V. E. T.

DIN ITALIA

ȘTIRI DIN MILANO

Curiozitate americană. — Lucruri de ale scriitorului D'Annunzio la mezaț — Cercetări științifice în Marea-Adriatică

Curiozitatea americană își menține faima. O familie americană sosită ieri aci — cu trenul accelerat dela Berlin — ceru imediat ce sosi, să li-se pregătească un tren special, pentru a-și putea continua imediat călătoria spre Ventimiglia. Cererea le fu satisfăcută, și familia, condusă din trei persoane numai, își putu continua călătoria, ajungând la orele 8 seara, adică cu 4 ore mai înainte de ora obișnuită, timp, ce ar fi trebuit să aștepte la Milano. Această sosire anticipată cu 4 ore i-au costat nu mai puțin de 2150 lire; cu trenul ordinar nu i-ar fi costat decât 100 lire. „Time is money”, zic ei.

*

La Settignano s'a făcut zilele trecute vânzarea la mezaț a lucrurilor secestrate dela D'Annunzio. Asista public foarte puțin, în afară de vre-o 20 de țărani, doi trei ziarști, se găsiu și două doamne străine, îmbrăcate în doliu. S'a vândut un cal, vre-o trei șele și alte lucruri accesorii unui grajd. Calul a ajuns să fie adju-decat pe suma de 800 lire, celelalte pe sume mai mici. Înainte de a începe vânzarea, a sosit un tânăr țaran orb, care, rezemat de brațul unui tovarăș, a voit să pipăe unul după altul toate obiectele destinate vânzării și a mângâiat calul. Nu a zis nici o vorbă și s'a îndepărtat plângând. Faptul a impresionat adânc pe cei prezenți.

*

În ziua de 16 crt. a plecat din Venezia corabia Ciclope, contemporaneamente cu aceea austriacă Najade, ambele plecate pentru studii oceanografice și biologice în Marea-Adriatică.

J. A.

Városmajor - Sanatorium și Hydroterapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Boulevardul Ferencz-kürút 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88 99.

Litere — Arte — Științe

Muzica

— Caracterizare —

După Petrarca:

Muzica și cântarea fără îndoială mișcă inimile, impresionează plăcut urechile, și contribuie în măsura cea mai mare la iritarea simțimentelor omenești; dar rezultatul impresiunii e tare variat, căci pe unul îl aduce în dispoziția zădărnice de petrecanie, pe altul îl întărește la bucurie sfântă și intimă; iar câte-odată stărnește lacrimi de bucurie în ochi, sau pregătește suferințele spre întristare. Din cauza acestui efect variat, capacitățile s'au pronunțat în diferite feluri asupra lor.

Așa sftul Atanasie a oprit în biserică muzica și cântarea, căci acestea, zicea el, abat pe om dela meditațiunea sfântă, și împiedecă spiritul de a se înălța spre D-zeu. Din contră, sftul Ambrosie zicea că: muzica și cântarea îndeamnă sufletele spre simțăminte cerești, contribuie la mărirea lui D-zeu, căci doară așa fac în ceriu și îngerii, corurile cerești și glorioșii sfinți, laudând necontenit, glorificând și preamărind pe D-zeu cu cele mai plăcute și frumoase cântări; de ce nu ar putea lauda deci și bunii creștini pe D-zeu? De aceea a cerut ca să se cânte și facă muzică în toate bisericile. Sfântul Augustin le-a suferit ce e drept pe amândouă, dar gândul că sunt sau nu mântuitoare sau folositoare, cu greu l-a putut alunga dela sine, cum o spune însuș în scrierile sale.

Cei vechi prețuiau mult muzica și cântarea, iar ceice nu le iubeau pe acestea erau socotiți de ignoranți și incuți. Astfel s'a întâmplat cu renumitul Themistocles, care, cu ocaziunea unei mese date de el, alungând dela casa sa pe muzicanți, într'atâta a scandalizat pe oaspeți, încât aceștia au desaprobat această faptă a lui. Epaminondas, după Cicero, temându-se de atari clevetiri, ocupându-se cu violina, zicea excelent. E de admirat apoi Socrates, care a învățat la bătrânețe să cânte la vioară. Alcibiades, la dorința unchiului său Pericle, și-a ales flautul, pe care îl ținea de cel mai prețuit instrument, și a chemat la sine pe cel mai renumit flautist, care a adus mai multe soiuri de flaute, din cari să-și aleagă frumosul tinăr unul. Și și-a ales. Dar când l-a dus la buze și a suflat în el, văzând cum i-a schimonosit și umflat fața, rușinându-se l-a stricat și aruncat. Urmarea a fost că flautele și trîmbițele și-au pierdut valoarea și în Atena nu se mai întrebuițau.

La Romani, deși puțini, dintre cei mai mari, aveau voia sau gustul, ca să învețe muzica ori cântarea, erau totuși câțiva, dintre cei mai stricați, pe cari într'atâta îi răpea dispoziția și pasiunea, încât nu se puteau înfrâna. Așa a fost între alții și Caius, fiind un cântăreț și jucăuș renumit. Atare a fost Nero, cel mai infam împărat. El se ținea cântăreț și violinist de frunte, ba pretindea, ca să și fie considerat de atare. El, uitând că e împărat, cânta și juca publice și pe scenă; și era vai de acela, care nu-l aplauda. Iar către sfârșitul vieții lui atât era de nebun și de ridicol, încât poporul răsculat, când îl persecută și îl căuta ca să-l omoare, nu deplângea pe tiranul și călăul lor împărat, ci se tânguia pierzând în el pe un artist de frunte!

Despre alții nu amintesc lucruri de acestea, căci nu numai oameni de aceia au admirat muzica și cântarea, ci au fost și alții, oameni mari, morali și buni cari socoteau muzica și cântarea de adevărate arte, măestrii, și recunoșteau trebuința lor — deși unii le întrebuițau la veselii deșarte și bucurii nefolositoare — le țineau acomodate pentru nobilitarea și îndreptarea moravurilor, cari nu distrag numai urechile, ci afectează și electrizează inimile, spiritele răzvrătite le domolește, pe oamenii cu fire cerbicoasă îi îmblânzește, îi îndeamnă la petreceri treze și nevinovate. Pentru aceea ei le-au îmbrățișat cu căldură și le-au recomandat cu bunăvoință omeniei.

După Stägeman: Ocupațiunea corespunzătoare firii noastre ușor ne seduce, ca să ne dedicăm exclusiv unei arte, ca pe aceia să o deprin-

dem neglijând astfel datoriile chemării noastre iar dacă pe lângă gust e cultivată și inteligența, atunci la tot cazul vom simți că arta poate fi puținora idolul, că adeseori și aceia numai în măsură mică gustă fericirea, că sunt nevoiți a să jertfi în mii de cazuri lipsei, tumultului fără simț și a se lupta cu pedecile ce să repețesc zilnic.

Și, acest studiu subjugă total pe om, îi ocupă timpul, și îi preocupă viața. Dar pentru aceia cu drept să-i recunoaștem influința nobilitoare, și să o iubim ca pe o dumnezeire binefăcătoare, deși nu e ori cine în stare a feri pedeaua ce-i acopere forma.

După Pokkels: Muzica e în stare — în primul rând — a porni în mod deosebit dispoziția spre pace și nobilitarea caracterului, așa, că nu ar trebui să lipsiască din nici o casă inteligentă. În casa și inima căruia ea e îmbrățișată cu voie și gust domnește veselie și pace; în apropierea ei și prin ea să stâng caprițiile răutăcioase, amuțesc nemulțumirile repețite cu timpurile rele, și sufletul e aplicabil spre o revărsare confidențială. Ca și când am cunoaște de aproape familia, în care să iubește muzica, așa ne tragem spre ea, și nu putem presupune nici o răutate la astfel de pretini ai dumnezeirii sfinte. Coardele și cântarea-i cerească recreiază pe om după suferințele și oboseala zilei iar tonurile ei line pare că ne descopere ceriul și ne creiază o nouă viață mai frumoasă.

După Büchner:

Muzica este fără îndoială singura artă, la care pe lângă tot prețul ce-l are să recere puțin talent, fiindcă puțină cunoștință de muzică te face fericit, iar aceasta cunoștință ușor se poate câștiga fără a prăda mult timp.

Așadară acolo, unde relațiunile părinților și facultățile fetei condec, nu ar trebui întrelăsată ocaziunea ca să se învețe această artă. Durere însă că în ziua de azi pretenziunile ce le stărnește interesul față de această artă, așa au devenit de exagerate încât cu greu să mai poate deprinde în case. Absoarbe aproape orice alt interes spiritual și prin aceasta devine atât de sbiciuitoare, pe cât de socolită e între darurile cerești.

Ba se poate susținea, că între mijloacele de educație ocupă un loc de frunte, și pretinde mult timp pe care fata, dacă îl întrebuițează la executarea numai unor bucăți simple, mai bine l-ar putea folosi spre alte scopuri mai folositoare.

Fără un talent deosebit e la tot cazul nebulie a șede pe zi câte 5—6 ore sau și numai 2—3 la pian, numai ca să ne deprindem cu săritul și fugitul degetelor, hătându-și astfel joc auto-ul de imitatorii lui.

Cine socotește muzica ca mijloc prin care să-și exprime simțămintele, pe cari nu le poate prin graiu, acela îi gustă totdeauna binecuvântarea, adorând-o, pe urma oricărui joc artistic.

Dacă toate fetele, înțelegând, astfel ar cultiva, în mod simplu și nepretensiv, muzica, și nu ca să debuteze în societăți, cine ar avea ceva de obiecționat? căci fără îndoială muzica e acea artă, care se potrivește mai mult cu caracterul femeii. Iar pentruca să ne ajungem scopul acesta, e de ajuns dacă ne vom ocupa zilnic 2 ore cu muzica, și nu neglijăm acele cunoștințe, cari cu drept le câștigă fiicelor noastre numele de culte. Nime nu poate fi mai de compătimit decât o damă căreia îi lipsesc cunoștințele de lipsă ale muziceii.

Eugeniu Munteanu.

Dr. STEFAN TĂMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Maiu v. 1911.

De-ale noastre.

Candidul călugăr iarăși „declară”. Candidul călugăr iarăși „declară”. Și declară „cinstit”. „Spovedania unui om cinstit”, „o declarație corectă”, toate acestea sunt ale candidului călugăr. Că el, mă rog, e grozav de cinstit. El s'a lăpădat de Mangra, mă rog, dar îi este prietin și-l doare netericirea lui. Nu se poate despărți de el, că doară e „conlurgisitor”. Acum vine iar (nu știu a căta oară) cu procesele lui. Că doar toată lumea n'are altă de lucru, decât că urmărește pe acest candid călugăr și frumos glăsuitor.

Aceste glorioase procese sunt un adevărat capital nesăcat pentru călugăr. Bietul martir trăiește și acum din amintirea lui Măglaș. Fie-vă milă de el, că e bun și blând și nici în fere n'are venin.

Acum iar îl urmărește păcătosul asta de Vaida. Nu-i dă pace nimeni bietului om, ca să-și țese în liniște painjeniișiret, în care doar-doar va prinde totuși vre-o mititică episcopice, fie chiar și la cioroi. Acum, după ce prins cu atâtea minciuni, vrea să scape iar „prin tangenta”.

Și tot cu d. V. Goldiș. Că d. Goldiș ar fi zis despre d. Vaida, că a mințit. Călugărul, bine înțeles, mistifică, întortochează și-și face meseria de neiubitor al adevărului, făcând pe alții mincinoși. Nu-i vorba însă de cecece ar fi zis d. Goldiș despre d. Vaida, curatule, ci e vorba de cecece zice d. Vaida despre d-ta, candidule. Hic salta, suflet bun și nobil!

O pildă de urmat. Harnicul Român din Ruși (com. Sătmăr) Teodor Orha a dăruit bisericii gr. cat. române din Ruși suma de 726 cor., pentru înzestrarea interiorului sfintei biserici, cu obiectele trebuincioase și în special pentru cimentarea bisericeii.

Fapta bună se laudă de sine!

Târgul de țară dela Săliște. În comuna Săliște (comit. Sibiiu) se va ținea târgul de țară pentru vite cornute și cai în 11, 12 și 13 Iunie st. n. (la Rosalii), iar târgul de marfă în 14 Iunie n. a. c.

Săliște, la 22 Maiu 1911. Primăria comunală.

Din patrie.

Moștenirea lui Achim. Afacerea asasinării regretatului „Rege al țaranilor” Achim în loc de a se descurca, tot mai rău se încurcă. Nu e de ajuns, că întreaga presă feudală depune năzuințe enorme de a atenua infamia evidentă cu care frații Zsilinszky au pătruns în sanctuarul familiar al deputatului democrat să-l omoară. Afacerea din zi apare tot mai complicată. Cercetările ce urmează înainte au desvilit în curând încă un moment scârbos în asasinarea aceasta mișească. S'a dovedit adecă, că asasinat odată Achim, i-s'a furat din buzunar libelul de depunere de 40,000 coroane.

Va să zică asasinatul e agravat cu jăfuirea cadavrului. E drept, că Achim a trăit încă în acele momente, dar zăcea fără simțire, încât faptul cu adevărat hoțesc fără doar și poate se poate stigmatiza cu noțiunea: jăfuire de cadavru.

Familia decedatului a făcut arătare criminală în contra unor hoți necunoscuți. Se svonește, că urmele hoților duc până Budapesta, știu chiar cine e făptuitorul, dar interesul bunei reușite a investigărei reclamă tănuire desăvârșită.

Pentru merite. Maiestatea Sa a instituit cu data de 9 Maiu a. c., pe seama preoțimeii militare „Crucea pentru merite”, și anume: Crucea de aur și Crucea de argint. Este destinată preoților, cari se disting în timp de războiu sau de pace.

Aniversarea luptei dela Aspern. Ieri, în 22 Maiu n., s'a serbat în Sibiiu aniversarea luptei dela Aspern, unde regimentul de infanterie numărul 31 al armatei austro-ungare, în parte covârșitoare românesc, recrutat din comitatul Sibiiului, a raportat o învingere glorioasă asupra trupelor

lui Napoleon I., înainte cu 102 ani. Soldații, în mare tinută, au fost aduși cu muzica la catedrală, unde protopresbiterul militar, domnul *Pavel Boldea*, a celebrat sfânta liturgie în prezența corpului ofițeresc dela numitul regiment, în frunte cu d. colonel *Heinrich Salmon*. Domnul protopresbiter *Boldea* a rostit soldaților o frumoasă vorbire, pe care o vom da în întregime în numărul viitor.

Soldații au fost duși apoi iarăși în sunetul muzicii la casarmă, fiind astăzi toți liberi de serviciu. La ora 1 domni ofițeri și oaspeții invitați au avut banchet, în localitățile mesei ofițerilor. S'au rostit mai multe toast frumoase. Soldații au primit la prânz și vor primi și la cină mâncare mai bună și mai multă ca de obicei, iar după amiază s'au ținut obicinuitele petreceri populare ale soldaților.

Cât a durat banchetul domnilor ofițeri, muzica militară a cântat diferite piese, făcând începutul cu un frumos marș, intitulat „Aspern-marsch”. Mai notăm, că ieri dimineață la orele 5 muzica militară a parcurs stradele principale ale orașului nostru, cântând marșuri frumoase.

(„T. Rom.”)

Dela frați

„Românul” ziar de zi! În numărul mai nou sosit la noi al foii săptămânale „Românul” din Cleveland (America), d. *Vasile E. Moldovan*, unul din cei mai buni gazetari ai noștri, mers la America de groaza unui potop de procese ce-l așteptau aici pentru scrisorile sale prin foile noastre, dă de știre, că are de gând să scoată dela Anul-nou încolo, ziarul „Românul” ca ziar de zi!

În interesantul articol, prin care dă și vestea asta, face o reprivire peste scosul de ziare românești în America și viața ce au avut-o. Arată că în timp de 7 ani s'au înființat acolo 22 ziare românești, dar unul ca altul de mai scurtă viață. Abia două au rămas cu viață: „Românul” d-lui *V. E. Moldovan*, care iese acum de 7 ani neîntrerupt, și „America”, ziarul societăților muncitorilor, care însă o duce greu de tot. Mai sunt doară unul-două, ca reviste de glume, ce apar când pot, rar și neregulat, nici nu numără. Plin de viață și având peste 2000 de abonați, ne spune d. *Moldovan*, că e numai ziarul d-sale „Românul”, și d-sa, mulțumit de sprijinul ce vede, că îl află ziarul d-sale, face făgăduința, că încearcă dela Anul-nou să-l scoată în toate zilele! La mulți ani!

Dela curtea regală română. După o nouă dispozițiune, A. A. L. L. R. R. Principele *Ferdinand* și Prințesa *Maria*, în călătoria lor la Londra, vor fi însoțiți de d-na *Barbu Știrbey*, de d-na *Maria Poenaru*, doamnă de onoare a M. S. Regina, și de d. locot-colonel *Berindey*, aghiotant princiar.

D. locot. *Duca* nu va însoți pe Altelele Lor la Londra.

A. A. L. L. R. R. vor sta la Londra 3 săptămâni, iar la câțva timp după reîntoarcerea în țară, vor pleca la *Goburg*, reședința mamei A. S. R. Prințesei *Maria*.

Transferare. D. dr. *Nicolae D. Germen*, secretar la legația română din Viena, a fost transferat ca atașat la legațiunea din Atena, unde a fost numit ministru plenipotențiar domnul *Alex. Florescu*.

Împăratul *Francisc Iosif* a conferit d-lui *Germen* ordinul „Coroana de fer” cl. III.

Mort din cauza unui bob de fasole. — Copilul *Constantin*, în vârstă de 5 ani, fiul lui *Ion Loboda*, din *Pietroșița*, în România, în lipsa părinților se juca împreună cu un frate mai mare, cu niște boabe de fasole.

În timpul jocului, numitul copil bângând în gură un bob de fasole, acesta oprindu-se probabil, pe trach e, i-a întrerupt respirația; după câteva clipe, copilul a căzut mort.

10 Maiu la Sinaia. Pentru sărbătoarea zilei de 10 Maiu, la Sinaia s'au făcut mari pregătiri. Prinăria a lansat apeluri rugând pe cetățeni a lua parte la Te-Deum.

Cercul comercianților „Valea Prahovei”, printr'un manifest a invitat de-asemena pe toți comercianții, meseriașii și muncitorii ca pe ziua de 10 Maiu să înceteze lucrul toată ziua și să se întrunească la orele 9 dimineața la „Căminul Național” în localul primăriei, de unde elevii școalelor, autorităților comunale și administrative, societățile și corporațiile, cu drapele, în corpore, vor porni la biserica Mănăstirei, spre a asista la serviciul divin. Batalionul 8 vânători, care face garnizoană la Sinaia, s'a dat onorurile militare.

După săvârșirea slujbei, în mare procesiune, toți sinăenii s'au dus la oșpețul comunal, de unde a trimis telegrame de felicitări Augustului Suveran. De aci, întreaga asistență a pornit la stâna regală, unde s'a dat o masă frățească.

La orele 3 după amiază a avut loc o serbare școlară la școala *Carmen Sylva*.

Seara a avut loc o mare retragere cu torțe. Dela stâna regală publicul s'a dus la castelul *Peleş* și la *Pelișor*, iar de acolo la statuia *Ghica*.

Serbarea s'a terminat printr'un mare banchet aranjat în piața Unirii de d. *Gh. Mateescu*, președintele cercului comercial „Valea Prahovei”.

Recepțiunea unui remorcher al marinei militare. Zilele acestea va pleca din *Linz* (Austria) o comisie de ofițeri din marina militară spre a face recepție unui remorcher comandat la șantierul din acel oraș pentru marina regală română.

Acest remorcher va purta numele de „Decebal”. El a costat 350 mii lei, are o capacitate de 400 tone și va sosi în România la 15 Iunie cu echipajul din marina militară română.

Acest vas va fi cel mai mare remorcher de pe Dunăre.

Congresul medicilor din România. Joi seara s'au întrunit membrii societății medico-farmaceutice. Au luat parte: d. dr. *Bogdan*, președintele societății; d-nii *Grigoriu Pacaloglu*, *Demetriade Veysa*, *Konya*, *Gavrilesco*, *Barbulescu*, *Teodorescu*, *Nimereanu*, *Manicatide*, *Haimovici*, *Nicolaescu* și alții.

În urma declarațiilor episcopilor sft. *Spiridon* că o vizită la *Slănic* nu poate avea loc decât cel mai de vreme la 1 Iunie, s'a hotărât ca congresul medical din țară să aibă loc la Iași în zilele de 29—30—31 Maiu.

Iată programul acestui congres:

În dimineața zilei de 29 Maiu, medicii din Iași, vor primi la gară pe congresiștii, iar la orele 2 va avea loc prima ședință în aula universității, depunându-se două rapoarte: unul al d-lui doctor *Bacaloglu* asupra ciumei și holerei și altul al d-lui dr. *Demetriade* asupra responsabilității medicilor în tratamentul cu „606”.

Seara va avea loc o agapă intimă la berăria „Zimbru”.

A doua zi dimineața se va ține ședință în aula universității. Se vor discuta chestiuni profesionale și legea sanitară. Raportor d. dr. *Sion*.

Seara va avea loc un banchet la berăria *Bragadiru*.

În ziua III, dimineața, se va vizita abatorul. După aceea va urma dejunul oferit de primărie; după amiază congresiștii vor asista la inaugurarea sanatorului de tuberculoși din *Bărnova*.

În a patra zi medicii vor pleca la *Slănicul Moldovei*.

Un mecenat: Teodor Leuciuc. — Sub titlul acesta, „*Foia Poporului*” (14 Mai), organul Românilor din Bucovina, consacră un elogios articol unui distins învățător bucovinean, care a pornit sărac în viață și care, când a ajuns la bătrânețe la ceva stare, a făcut o fundațiune de 10 mii de

coroane. Articolul este o biografie a donatorului. Iată câtă muncă a depus *Teodor Leuciuc*:

„În Boian a dat *Leuciuc* o probă de ceea ce însemna pe atunci să fii învățător. Trebuia să conducă trei institute, să instruească în patru limbi și tot a aflat vreme să înființeze o bibliotecă, o societate de ajutor, să predea învățământul agricol, pomăritul, legumăritul și albinăritul. Multora din tinerii noștri, cari se descurajează la prima greutate, le poate servi ca model acest simplu învățător de țară, care a fost însă un atât de rodnic muncitor în ogrul școlii”.

Dela Liga Culturală. La 28 Aprilie trecut s'au pus bazele unei noi secțiuni a Ligei Culturale orașul *Mihăileni*, *Dorohoi*, alegându-se următorul comitet: dr. *Alex. Calcântaur*, președinte; *D. Ionescu*, adtor cl. I și *I. C. Manoliu*, vicepreședinte; *St. N. Culiianu*, casar; d-na *Mătilda Borgovan*, secretară; *Gh. Teodoru* și *Anton Daniseschi*, membrii.

— În comuna *Bogdana*, satul *Negoști* (jud. *Bacău*), deasemenea s'a înființat o nouă secțiune a Ligei, constituindu-se în ziua de 24 Aprilie comitetul următor: *Iancu Susanu*, președinte; *Const. Marin* și *Gh. Chiriac*, vicepreședinte; *Gh. Mitroiu*, secretar; *Gh. Antolie*, casar; *Toader Antolie* și *Ion Susanu*, membrii.

— Liga Culturală a tipărit de curând ca un omagiu adus Italiei jubilară o Istorie a Românilor cu specială privire la legăturile cu Italia, redactată în limba italiană de d. profesor universitar *N. Iorga*.

Această lucrare tipărită artistic la *Vălenii-de-Munte* pe seama onor. minister al instrucțiunii se trimite gratuit persoanelor marcante din Italia miniștri, deputați, senatori, profesori, bibliotecieri, ziarelor și revistelor etc.

— Congresul Ligei culturale se va ține anul acesta la *Craiova* în zilele de 21 și 22 Maiu, după cere se va face o excursiune de către membrii participanți, pe valea *Oltului*. La congres au fost invitate toate secțiunile Ligei.

*

Biblioteca „Ligei Culturale” a fost cercetată în luna Aprilie de 314 cetitori, cari au consultat pe lângă periodice, 87 opere.

Publicul cetitor primește spre consultare și ziare românești de peste hotare.

Biblioteca este deschisă, pentru oricine, dela 7—10 în fiecare seară.

Petrecri

„Ziua paserilor” și maiial în Oravița. Învăț. *Gheorghe Lipovan*, invita la „ziua paserilor” și maiialul școlărilor dela școala ort. rom. din *Oravița-montană* cu următorul program: a) *Înainte de amiază*: La 7 ore întrunire în curtea școlăi. Plecarea la locul serbării. Rugăciunea de deschidere. Salutarea oaspeților. Declamarea poeziei: „Paserea și omidele”. Prelegerea despre paseri. Declamarea poeziilor: „Copilul și mierla” și „Puișorii răpiți”. Pauză de o jumătate oră. Școlarii descriu pe rând: *Pițigoiul*, *Ciocănițoarea*, *Ochiul boului*, *Ciocârlița*, *Privighitoarea* și *Rândunelele*. Prânzul.

b) *După amiază*: Cântări, poezii și câțiva școlari spun cum cântă unele paseri. Pază de jumătate oră după care: Jocuri. Promisiunea tuturor copiilor prezenți, că vor fi apărătorii paserilor. Mulțumită oaspeților, după care reîntoarcerea la școală și demiterea copiilor acasă. Oaspeții — mici și mari — sunt bine văzuți. Contribuiri benevole dela oaspeți și primesc în favorul „Cantinei școlare”. În timp nefavorabil serbarea și maiialul se vor ținea în parcul bisericei.

Deutsch Anna

anunță cu stimă on. public de dame, ca s'a reîntors dela *Budapesta* și și-a deschis pe str. **Weitzer János nr. 17, etagiul I-ii** atelier de îmbrăcăminte pentru felițe și băieți, după moda engleză și franceză. — Roagă sprijinul onoratului public.

Sfârșindu-se romanul „Mary“, cu începere de astăzi publicăm o frumoasă dramă țărănească: „Păcatul“ — localizată din franțuzește de d. dr. Horia Petra Petrescu.

Diverse

Membrii pe viață ai „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu“ au sporit cu unul. Fostul mă-sar din Săliște, d. *Nicolae Moisin*, actual comer-sant în Râmnic-Vâlcea, drept prinos vrednicilor întemeietori ai Reuniunii meseriașilor noștri si-bieni, care e cel mai vechiu așezământ meserie-șesc al nostru, s'a înscris membru pe viață al Reuniunii cu taxa de 50 cor. plătită în rate de câte 10 cor. Membrii pe viață ai Reuniunii sunt: dr. Bas. Preda, adv. dr. Vasile Dan, adv. dr. I. Fruma, adv. Emil Petruț, măsar, Erenie Purece, lăcătuș, Ioan Lugojan, pardositor, Elie Popovici, par. (Sibișelul vechiu), „Zlăgneana“, inst. de credit (Zlatna), Mihail Sinu, croitor, Zach. Aron, cismar, Petru Bota, croitor, Maria Bota, croitor, Vasile Ban, cismar, d-na Emilia dr. Rațiu, Vic. Tordășianu, prezid., dr. Ioan Stroia, proto-presbiter Dr. Liviu de Lemény, adv. Ioan Sociu, revizor Romul Budoiu, cul. tip., I. Roman, friser, Timotei Popovici, prof. semin., Ioan Pe-trașcu, croitor, dr. Pavel Oprîșa, prof. gim. (Brad), d-na Eugenia dr. Oprîșa n. Cutean (Brad) Aceștia cu taxa în parte achitată: Dem. Irăuș, propr. de tip. (Budapesta); Gheorghe Bărsan, comerciant (Făgăraș), Nicolae Bembea inv. (Sibiel), Gheorghe Poponea, cond. tehnic al tipogr. arhid. v. prez., și Nicolae Moisin, comer. (Săliște, Râmnic Vâl-cea). Totalul membrilor 29.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii mese-riașilor români din Sibiu“, pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, au mai dăruit: Adrian Dan, inv. lăcătuș, 50 bani, Gheorghe Co-coveanu, inv. zidar, 30 bani, Aron Telca, inv. lă-cătuș, 50 bani, Gheorghe Șonean, inv. Cizmar, 25 bani, Dem. Căian, măestru pantofar, 20 bani, Zevedei Mureșan, protopresbiter (Ilia), 50 bani; iar din prilejul onomasticeii v. prezidentului G. Poponea, cond. tehnic al tipografiei arhidiecezane, culegătorii tipografi: N. Stoica, D. Axente, St. Duca, V. Poponea, G. Trifan, librarul P. Simtion, R. P. Bărcianu și prez. V. Tordășian, câte 20 bani, I. Părău, croitor 32 bani, G. Poponea și cei 5 copii ai săi, 1 cor. și Ioan Petrașcu, croi-tor, 34 bani.

Din străinătate.

O furtună, urmată de grindină și ploi toren-țiale a ruinat, zilele trecute, renumitele vii din unele localități de lângă Viena, ca Mödling și Baden. Paguba e foarte mare. Și, chiar în acest an, se aștepta un cules din cele mai bogate.

Înăbușirea revoluției din Albania. Generalul Șefket Torghut pașa, comandantul trupelor de operație din Albania, telegrafiază că acțiunea în-cepută în dimineața de 4 Maiu s'a terminat, în chiar seara aceleași zile cu o adevărată izbândă a trupelor.

Acestea, după o crâncenă luptă de mai multe ore, au bătut pe răsculați pe toată linia.

Cei mai mulți dintre insurgenți au fost fă-cuți prizonieri, iar restul a căzut pe câmpul de bătălie.

Un deputat republican s'a imbarcat pentru Antivari, în scopul de a studia, la fața locului, importanța mișcării revoluționare din Albania.

Se svonește, că în ziua de 4/17 Maiu, mali-sorii ar fi recucerit pozițiunile pierdute în ajun, ocupând totodată și fortul din fața Podgoriței.

Malisorii au comunicat lui Torghut Șefket că ar fi gata a negocia, dacă Torghut ar garanta apărarea femeilor și proprietăților, precum și dacă s'ar orri dela devastări.

Un perceptor și un jandarm au fost asasi-nați, în regiunea Dibrei, de câtră arnăuți.

Trupele au nimicit o bandă. Printre morți se află și faimosul șef de bandă Zenel Abeddin. Insurgenții părăsind satul Kreșevo și pozi-țiunile înainte spre a ocupa altele, trupele turcești au dat foc caselor și au bombardat biserica Troboina.

Rusia se teme de China. Fostul președinte al Dumei, Gucikow, întors din Extremul-Orient, de-clară că, până în zece ani, China va deveni o forță formidabilă. Spre a-i putea rezista, Rusia va trebui să încheie o alianță cu Japonia.

Peste 50 ani, China va fi în stare să ceară Europei să-i restituie teritoriile cotoprite.

Prelungirea privilegiului băncii austro-ungare. Din Viena primim știrea, că guvernul unguresc și cel austriac au convenit, ca privile-jiul băncii austro-ungare, care era valabil până la 1 Maiu, neputând parlamentul austriac să se ocupe cu proiectul acesta la timp, să se prolun-gască până la Octombrie.

Ciocniri de tren în Rusia. În stația Tis-sul din gubernia Tomsk, din cauza schim-bării greșite a macazului, un tren acce-lerat s'a ciocnit cu unul de marfă. 22 de vagoane ale trenului de marfă au fost dis-truse. Asemenea au suferit stricăciuni ma-șina trenului accelerat și câteva vagoane ale trenului de marfă.

Mulți călători au fost grav răniți. Macagiul ca vinovat s'a spânzurat. Un alt împiegat de serviciu a înebunit de spaimă.

Călduri mari în statele-unite; 15 morți de insolație. *Duminecă după amiază regiunea de Vest a Statelor-Unite, mai ales în apropiere de Oceanul-Pacific, a avut de suferit din cauza căl-durei. Termometrul arăta 31 grade Celsius la umbră. În Chicago 15 persoane au murit de insolație.*

Călugărițe scoase cu forța din mănăstire. Călugărițele din Rennes, în Franța, urmau să părăsească mănăstirea conform legii secularizării. Ele au refuzat însă de a da ascultare ordinului și au fost scoase cu jandarmii din mănăstire. O mulțime mare a însoțit pe jandarmi huiduind pe călugărițe.

Încăerări între republicanii și clericaliștii Por-tughezi. Cu prilejul unei procesiuni catolice în Li-sabona s'a produs o încăerare între clericali și republicani. Cele două tabere s'au atacat cu bas-toane și cuțite. Sunt numeroși răniți.

8 copii răniți într'o explozie. Din Berlin vine știrea, că un elev dela școala primară din Bertsen dând peste un cartuș de dinamită, a lovit în el cu o piatră.

În explozia care a urmat, copilul și alți 7 camarazi ai săi au fost grav răniți.

Desgroparea unui oraș Antic. Din Roma se anunță: D. Orsi, directorul serviciului de săpă-turi arheologice, a descoperit lângă Monasterace, provincia Reggio Calabria, ruinele vechiului oraș Caulomia cu rămășițele unui templu grecesc.

Comunicație prin telegrafia fără fir la 7500 km. Stațiunea de telegrafie fără fir de pe turnul Eiffel din Paris a răușit să transmită știri până în Ca-nada, la o distanță de 7.500 km.

Bacteriologul Lucksch condamnat la 14 zile închisoare. Curtea de casație din Viena a avut Vineri să se pronunțe asupra recursului făcut de procuror contra sentinței tribunalului vienez care a achitat pe doceațul universitar din Cernăuți, dr-ului Franz Lucksch, acuzat că prin ex-periențele sale a periclizat viața altora.

D-rul Lucksch este un eminent bacteriolog, căruia i s'a întâmplat un accident care a costat viața a două persoane. Pe când experimenta un antitoxin, eprubeta s'a spart și emulsiunea s'a scurs jos.

Două funcționari ai institutului pentru exa-minarea alimentelor, unde s'au făcut aceste ex-periențe au contractat boala pe care eminentul bacteriolog se silea s'o combată și au murit.

Curtea de casație a condamnat de d-rul Lucksch la 14 zile închisoare, motivând sentința prin faptul că de îndată ce intră în joc o viață străină, experiența științifică nu poate fi o scuză. Omul de știință trebuie să ia toate măsurile, în experiențele sale, pentru a nu periclita viața altora.

ULTIME ȘTIRI

» Loreley «¹⁾

Soricu cică-a scris un basm
Un basm al Loreley-ei,
Soricu cică-a scris un basm
Cu dialoguri și fantasm
Cu grozăvii
Și poznării
Ca'n cartea Halima-ei.

„Tribuna“ i-l va publica
Cu Linotyp, anume,
„Tribuna“ i-l va publica —
C'adună totdeauna ea
Material
De carnaval
Ca să prostească-o lume...

Moștenitorul de tron la manevre. „Neue Freie Presse“ aduce știrea, că M. Sa împăratul nu va lua parte la manevrele din anul acesta. M. Sa va fi reprezentat la aceste manevre prin moștenitorul de tron A. S. *Francisc Ferdinand*.

Pentru soldații români ce zac în fun-dul ocnelor din România. Un glas se ridică azi spre a se uni cu glasurile ce s'au ridicat până acum din mii de piepturi spre a solicita clemen-ței regale iertare pentru soldații condamnați cu ocazia răscoalei din 1907.

E glasul unui grup de fiice de veterani cari au adresat o petiție colectivă M. S. Regi-nei cerând înalta intervenție a bunei și grațioa-sei Suverane pentru grațierea acelor soldați ră-mași în bezna ocnelor ca o neagră amintire a teribilei răscoale.

Iată și textul petiției inimoaselor fiice ale veteranilor războiului independenței:

„Majestate.

Ziua de 10 Maiu este zi de fericire, e sâr-bătoarea pentru întreaga suflare românească. E ziua în care cu drag ne reamintim de anul 1877, de toate vitejiile armatei românești și mai pre-sus de toate, de înțelepciunea marelui Căpitan. Cu cât drag am ascultat dela părinții noștri din războiul pentru independență, de câte ori nu am avut lacrimi de duioșie, lacrimi de recunoștință pentru Mama răniților și ce frumos exemplu pentru noi, fiicele românce. Și acestea le vom spune și noi copiilor noștri și vor trece din ge-nerație în generație.

Dar sufletul nostru e pătruns de durere, când din depărtare auzim suspinul soldaților condamnați în răscoalele din 1907. Și acest sus-pin deșteaptă în noi toate amintirile acelei urgii. Pentru poporul român, 1907 e an de durere. S'au petrecut atâtea răscoale țărănești, că nu e inimă care să nu se cutremure, nu e gândire care să nu se rătăcească, nu e frunte care să nu se în-tunece. Dar românii sunt buni și blânzi din fi-rea lor și vor să uite pe 1907, dar această ui-tare trebuie să pornească dela Tron, această ui-tare nu poate să ne-o dea decât clemența regală. Atât cât suspinele soldaților condamnați

¹⁾ Adică basmul Loreley-ei, amica poetastrului Soricu, căruia i-l'a povestit într'o... (Vezi „Tribuna“ n-rul 102).

MAGAZIN IEFTIN
MAUTNER R.

☛ Ieftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzetur, canafas (pânză lustruasă), delin de spălat, delin fran-cez, Baișt de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperi-toare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumă-tate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1 1/2—7 ore.

vor porni din fundul ocnei, poporul românesc nu poate să steargă cu desăvârșire din amintirea sa pe 1907.

Noi, femeile române, Majestății Voastre ne adresăm astăzi, și vă rugăm a vă face ecoul sufletului românesc pe lângă M. S. Regele a da iertare soldaților condamnați la răscoalele din 1907.

Dacă ați fost Mama răniților, și ați picurat viață, nădejde și putere în vinele lor, primiți a fi și Mama soldaților condamnați, bună, blândă și iertătoare. Faceți fericirea lor, a familiilor lor și a întregului neam românesc.

Deschideți porțile ocnei, Majestate, și lăsați să se întoarcă la căminurile lor unde se aud numai vae și dureri; iar nouă, poporului, redați-ne un 10 Maiu frumos, mândru, luminos așa cum nu l-am mai avut din 1906, pentruca într'un elan de fericire să strigăm cu toții, dela copil până la moșneag:

„Trăiască Regele și Regina noastră și întreaga Dinastie“.

7 Maiu 1911, București“.

„Fiecele veteranilor din 1877“.

Campania electorală din Austria. Campania electorală din Austria devine din zi în zi tot mai agitată, deslănțuindu-se furia urilor politice și personale chiar și în adunările de program. Astfel în Königinhof s'a ținut o adunare de candidare, la care s'au prezentat toți candidații acelui cerc.

Natural apariția simultană a candidaților n'a putut rămâne fără incidente, cari erau să degeneze chiar și în părueli. Mai multă furtună a provocat prezența și discursul faimosului conte Sternberg, care s'a năpustit cu toată furia proprie lui asupra social-democraților, numindu-i aventurieri politici și fără patrie.

Expunerile acestea au provocat scene turbulente, cari au necesitat intervenția poliției.

Moștenitorul nostru în Belgia. Moștenitorul de tron va vizita în cursul verei acesteia familia regală din Belgia în numele bătrânului nostru Monarh, care nu poate reîntoarce vizita tinerei părechii domnitoare din Belgia, care a avut loc astă-iarnă. Moștenitorul de tron va fi însoțit de soția sa. Tot în vara aceasta vor sosi la Brüssel și regele Carol al României, Petru din Serbia și Ferdinand al Bulgariei.

Mișcare monarhistă în Portugalia. Telegrame din Portugalia vestesc, că se pregătește o cootrevoluție monarhistă puternică. Siguranța publică scade tot mai mult.

Tuți ocolitorii de lucru și făcătorii de rele își fac meudrele. Iar guvernul în fața tuturor acestora nu poate face nimic. În orașul Oporto a încetat orice viață comercială.

Greviști cutreeră orașele și fac transgre-

siuni fără ca autoritățile să le poată face ceva. De aceea o mare parte dintre locuitori părăsesc orașul, căci sunt în nesiguranță cu privire la viață și avere.

În multe regiuni poporul e pregătit pentru revoluție și așteaptă numai momentul potrivit, când să se pună în mișcare. Revoluționarii ar dispune de arme și muniții în de ajuns. Se așteaptă tulburări pe Duminecă, când vor avea loc alegerile în Lisabon. Se crede, că vor fi ciocniri între republicani și monarhiști. Poliția face perchiziții la locuințele celor suspicianți. În armată încă domnește nemulțumire.

Natural guvernul și singuraticii miniștri cearcă se prezintă într'o lumină cu mult mai favorabilă stărilor din Portugalia și că guvernul este pregătit pentru a năbuși revoluția în oricare moment.

Cu toate aceste comunicate însă, populația e agitată și mișcarea revoluționară ia dimensiuni tot mai mari.

Atențiune. Despre mașinile agricole, industriale și prima turnătorie de fier a lui *Sam. Wagner* în Sibiu (Transilvania), care se bucură de cea mai bună reputațiune atât în țara noastră, cât și în Orient, anunțul său se găsește publicat în mijlocul coloanelor acestui ziar și este foarte interesant pentru Domnii agricultori a-l citi — și înainte de a-și procura cineva mașini din alte fabrici, să se adreseze renumitei fabrici *Sam. Wagner* în Sibiu.

POȘTA REDACȚIEI

Dlor *I. O. adv. și M. C. preot în C.* Referitor la întrebarea dv. ne grăbim să vă răspundem următoarele: „Tribuna“ nu a scris despre sărbătoarea națională (10 Maiu) a fraților din România deoarece, cum suntem informați din izvor competent, șef-redactorul ei petrece în România, unde își vede de sănătate, iar redacția în lipsa șefului este desorientată și stenahorică. O altă cauză pentru care „Independenta“ nu a scris despre 10 Maiu este, că în presara lui 10 Maiu redactorii au mers la gara din Arad, ca să aducă la „palat“ cele 3 tunuri „Mons meg“, 1 vagon șrapnele și 1 vagon dinamită pe cari „Independenta“ le-a procurat în Franța, prin prietenul lor Montadon dela „Mercure de France“ pentru a le întrebuința în contra „dictatorului“ *V. Goldiș* și pentru distrugerea partidului național român din Ungaria și Transilvania.

Redactor responsabil: **Atanasiu Halmăgian.**

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Anghel D., Povestea celor năcăjiți. Fantazii și portrete	—30
Sadovean Pevestiri din războiu ediția II.	2.—
„ Floare ofilită ed. II.	2.—
„ Apa morților roman,	2.—
Henrich Ibsen Poesii trad. de Iosif și Anghel	2.—
Mironescu Dr. Th. Cura de slăbit și de îngrășat	—30
Flamarion C. Urania vol. I și II a	—30
Wilde Oscar Pescarul și sufletul său trad. de Anghel.	—30
Dr. Ghibu On. Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar.	1.—
Agârbiceanu I. În întuneric.	2.—
Gârleanu Em. Din lumea celor cari nu vântă	2.—
Sadoveanu M. Apa morților, roman	2.—
„ „ Soimii	2.—
„ „ Povestiri de seară	2.—
Pop, V. Iubirea e biruitoare	2.—
Sandu Aldea C. Ape mari	2.—
Dulfu P. Povești și cântece	1.50
Gorkii M. Parveniții	1.50
Dr. Iacob, Căsătoria a doua a preoților, chestiune de drept canonic	1.—
Shakespeare W. Regele Lear, tragedie în 5 acte și 25 tablouri	—45
Bertolazzi C., Zile de sărbătoare, comedie în 5 acte	—40
Marosch S. Creditorii	—30
Chanteaubriand, Atala	—30
Albumul armatei române 27 tablouri frumos lucrate în mai multe colori în mărime de 42/52	Cor. 15.—
Album, Amintiri din Războiul independenței 1877—1878	Cor. 2.50
Agârbiceanu I.: „În întuneric“, nuvele	2.—
Luncianu M.: „În sărbători“ nuvele	1.50
Baltag Radu: „Feciorul“ nuvele	1.50
Hai să râdem, Almanahul revistei literare Minerva	1.—
Shakespeare W. „Regele Lear“ tragedie în 5 acte și 25 tablouri	—45
Eftimiu Victor, Înșirăte Mărgărite. Poem feeric	2.—
Gorki M., Mama, roman	1.50
Payot I., Educația voinței.	2.—
Mikszath C., Cavalerii	—30
Jules Payot Educația vinței	2.—
Tăslăuanu C. Oct. Informații literare culturale 1903—1911	2.—

PĂCATUL

dramă țărănească în 3 acte

localizată din franțuzește

de dr. Horia Petra-Petrescu

PERSOANELE:

Petru Crișan, primar și birtaș.
Catarina, nevasta lui.
Ana, fata lor.
Irimie Barbu, sergent de jandarmi Medicul.
Mihailă Mitrofan, pădurar.
Dănilă Rusan, un țaran.
Ștefan, servitor } la primar.
Maria, servitoare }
Primul }
Al doilea } oaspe în birt.
Al treilea }

Un copil; țărani, femei și bărbați; nuntași, muzicanți, etc.

PERSOANELE DIN VIS:

Președintele de tribunal.
Procurorul.
Scriitorul la judecătorie.
Primul } judecător.
Al doilea }
Al treilea }
Crișan.
Un tâlmăcitor de visuri.
Căldul.
Paznicii dela ușe.
Primul } privitor.
Al doilea }
Prima } femeie.
A doua }

Oameni la judecătorie, Jandarmi, Privitori.
Se petrece într'un sat dela graniță, între România și Ardeal. — *Timpul*: de față.

ACTUL PRIM.

Seara de Crăciun.

Un birt românesc. Mese, lăvicere, o sobă mare, ceas de târg pe perete. În fund o ușă și fereastră, cari, dau spre uliță. La dreapta o ușă, care duce într'altă casă. La stânga ușa la bucătărie, lângă ușă o masă mare, pentru beuturi. E seara, lumânarea arde pe masă. *Catarina*, femeia primarului, își face de lucru prin casă. *Mitrofan* pădurarul, întră prin fund; e plin de zăpadă.

SCENA 1-a.

Catarina, Mitrofan.

Mitrofan: (Bătându-și zăpada de pe picioare) Ninge, judeceaso, ninge mereu! (așează pușca după masă)

Catarina: Încă tot în sat, Mitrofane?

Mitrofan: Da zău; cel puțin în sara de Crăciun să-ți mai petreci puțin.

Catarina: Știi că ai la moară sacul de făină gata?

Mitrofan: Bine, bine — n'am nici o grabă; Rusan o să-l pună el în căruță.

Catarina: Cum, Rusan încă tot pe-aici? Par'că l-am văzut c'a plecat de mult.

Mitrofan: El? E la „mielul de aur“, să mai stoarcă o glăjuță. l-am văzut căruța tocmai dinaintea bolții Sălișteanului... zăharu', cafeaua, toate pline de zăpadă. He-he-he! ...Asta-i crai odată!... li place vinu' ăl bun... și are dreptate omul. O să plecăm împreună.

Catarina: Nu vă e frică că o să se răstoarne carul?

Mitrofan: Caru'?! Să ne împrumuți un lămpaș. Da' dă repede o jumătate de ăl alb: știi d-ta, din vinișorul ăla de Mediaș. (se așează rizând.)

Catarina: (strigă) Marie!

Maria: (din bucătărie) Aud?

Catarina: O jumătate de Mediaș pentru Domnu' Mitrofan.

Maria: (ca mai 'nainte) Idată!

Mitrofan: Vinișorul ăsta te 'ncălzește iară; și pe vremea asta ai mare lipsă de căldură.

Maria: Firește, da bagă de seamă, că e tare.

Mitrofan: Fii pe pace. Toate-or fi bune. Da spune judeceaso, unde e primaru'?... Poate-i bolnav?

Catarina: S'a dus de cinci zile la oraș.

SCENA A 2-a.

Cei de mai 'nainte, *Maria*.

Maria: (întrând) Aici e vinu și un păhar, Domnule Mihailă.

Mitrofan: Bine, fata mea! (își toarnă) Așaaa, primaru e în oraș?

Catarina: Da, îl așteptăm pe de-sară; da dacă se duc bărbații, poți să tot aștepti după ei.

Mitrofan: S'a dus poate să cumpere vin?

Catarina: Da.

Mitrofan: Atunci poți să-ți închipui și D-ta, cu nu l-a lăsat văru-său, cu una cu două. Asta, nu-i vorbă, mi-ar plăcea și mie — să fac așa,

Iorga N. Studiu și documente cu privire la Istoria Românilor vol. XIX.	3—
Agârbiceanu I. Două iubiri	2—
„ „ In clasa cultă.	1-80
Ghibu I. Ziaristica bisericească la Români	2—
Golescu Const.: Insemnările călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825—1826	3—
Viora din Bihor, Viorele, schițe și nuvele.	2—
Stavri A. Luminișuri, poezii	2—
Pestalozzi H. Leonar și Ghertruda, o carte pentru popor tradusă în românește și însoțită de o introducere de Ion A. Rădulescu-Pogoneanu	3-50
Poe Edgar, Ingropat de viu.	—10
Martig. Em. Psihologia pedagogică	3-50
Tschudi Clara: „Tinerețea Mariei Antoaneta	—30
Boteni I.: „Drumuri“	—30
Mosoch Sacher: „Buni și răi, gazetarii“	—30
Album. Amintiri din România, cu ocaziunea jubileului de 40 ani de Domnie a M. S. Regelui Carol I. în 18 tablouri colorate	Cor. 3—

Plus de fiecare câte 10—20 fil. pentru porto postal.

Anunț. In **Jebel** (com. Timiș), situat pe linia principală Baziaș-Timișoara, în centrul comunei românești cu aproape 5000 suflete, **se caută un negustor român**, care poate închiria ori cumpăra o casă corespunzătoare.
A se adresa lui **Daniilă Albu**.

Mangra Tisza și „Tribuna“

se capătă la

librăria diecezană, Arad.

Prețul 1 coroană.

La librăria diecezană din Arad

se găsec

propise (corecte)

de examen

cu Cor. **1-20** o sută bucăți, plus 20 fileri pentru porto postal; asemenea

cărți potrivite pentru premii școlare.

câte-o săritură la oraș după vin. Ar fi mai bine, zău, decât să-mi tocesc picioarele prin pădure. — In sănătatea D-tale, judeceaso!

Catarina: (Mariei) Mărie! Ce-ai să ascuți tu pe-aici? N'ai de lucru? Pune lumânare în lămpaș, că-l ia Mitrofan cu el. (Măria iese, fără să răspundă).

SCENA A 3-a.

Catarina: Slugile astea trebuie să-și bage nasu 'n toate!

Mitrofan: Dau rămaș, că primaru aduce vin pentru nuntă!

Catarina: (râzând) Mai știi?

Mitrofan: Nu-i așa?... Tocmai mai 'nainte am auzit la „Mielul de aur“, că fata d-tale, Ana, are să-l ia în curând pe strajameșteru Barbu. Abea îmi venea să cred Nu-i vorbă, Barbu e om de treabă și muncitor, și mai e și flăcău frumos, nimenea nu zice altăceva, da n'are decât leafa lui, până când Ana Crișan e a mai bogată fată din sat

Da zău!

Catarina: Crezi, Mitrofane, că te uiți numai la bani? Totdeauna?

Mitrofan: Nu, nu, dimpotrivă! Da credeam, că primaru...

Catarina: Te 'nșeli! Bărbatu-meu nici n'a întreat — Cât ai? — a răspuns numai îndată: — Dacă e Ana mulțămită, eu îmi dau binecuvântarea!

Mitrofan: Și e mulțămită Ana?

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

**Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.**

**Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.**

**Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).**

**Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
ursă de cumpărat. **Telefon 438.****

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

intreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferenéz Nr. 42.

In librăria diecezană din Arad află aplicare
un cassar.

Postul e a se ocupa în 1 Iunie st. n. Salar deocamdată lunar anticipativ **100 cor.** Preferiți sunt cei ce au absolvat vre-o școală comercială eventual cei ce au praxă în afaceri de librărie.

Dr. Traian Gerguția,

medic specializat în morburile femeiești, fost asistent la clinica de femei din Timișoara și la clinica de femei „Charité“ din Berlin, și-a reluat praxa medicală în **Băile Buzias** (Buziasfürdő).

Catarina: Da, că are drag pe Barbu. Și fiindcă nu vrem, decât numai fericirea copilei, nu ne mai uităm la bani.

Mitrofan: Dacă sânteți toți împăcați, mă 'npac și eu. Da știu, că are noroc Barbu ăsta! Cum aș mai fi și eu în pielea lui!

SCENA a 4-a.

Cei de mai nainte, **Ștefan**, servitorul.

Ștefan: (intră cu un sac de făină pe spate). Sacu d-tale de făină; măsurat cu vârf!

Mitrofan: E bine, Ștefane, e bine; pune-l acolo, în colț.

Catarina: (merge spre ușa de bucătărie). Mărie, dă-i de mâncare lui Ștefan.

Mitrofan: (se ridică) Aa! — Am toate lucrurile? (își deschide traista de vânat). Aici e făina... tăbăcu, alicele... aici săpunu... Da mai lipsește ceva!... A! da, sarea... Am uitat sarea la Săliștean pe tarabă... Da știu, că m'ar fi suduit baba! (iese).

SCENA a 5-a.

Catarina, Ștefan, apoi Mitrofan.

Ștefan: Stăpână, apa a înghețat așa de tare, de ajunge ghița până la scândură, de n'om mai măcina; de-om măcina, ni-se poate întâmpla ca atunci, când s'a rupt roata ai mare. Inghiață mereu... Nu știu, ce ne-om face?

Catarina: Trebuie să așteptăm până vine primaru. Mai avem mult de măcinat, săptămâna asta?

Se află de vânzare

vinuri

dintre sortele cele mai fine din viile D-lui **Kis Bálint** dela **Cetea**. Se pot căpăta și în cantități mai mari. Doritorii cumpărători să se adreseze la

Nicolae Sora Băroiu
Szelyistye, Szeben m.

Inștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că cu **1 Maiu** începând, mi-am mutat

cancelaria mea de arhitect
în strada Kápolna Nr. 6—6/a în casa proprie.

Primește orice întreprinderi de edificare, pe cari le execut conform cerințelor moderne.

Mă rog de sprijinul on. public și în viitor.

Cu stimă

Fábián József

arhitect-zidar.

Ioan Gabor

meșter-țiglar și acoperitor cu leșpezi de metal eternit.
str. **Demeter 122.**

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Servește bucuros cu planuri și preliminar de spese.

Ștefan: Nu, că toată zarva de Crăciun a trecut... mai avem încă vre-o douăzeci de saci.

Catarina: Atunci poți să îmbuci ceva. O să vină și Crișan îndată.

(Mitrofan apare în fund cu un pachet în mână).

Mitrofan: Așaaa, acum am de toate, ce-mi trebuie.

(așează pachetul în traista de vânat).

Ștefan: Să opresc moara, stăpână?

Catarina: Da — și-apoi poți să mănâci.

(Ștefan iese prin ușa de bucătărie, Ana vine din dreapta).

SCENA a 6-a.

Catarina, Mitrofan, Ana.

Ana: Bună sara, d-le Mitrofan.

Mitrofan: (întorcându-se) A, d-ta erai, Ană? Bună sara! bună sara!... Tocmai vorbiam de d-ta.

Ana: De mine?

Mitrofan: Firește! Firește! (își așază traista de vânat pe o bancă, apoi, cu admirație) Ian te uită, ce drăguț mai ești îmbrăcată astăzi! Stai să juri că ești gata de nuntă.

Ana: Iți râzi de mine, d-le Mitrofan?

Mitrofan: Ba de loc, de loc! Spun numai ce mă gândesc și eu; știi d-ta prea bine. Obrăjorul ăsta roșu, cărpa asta drăguță, fusta asta frumoasă și ghețele astea — nu-s de dragul ochilor mei, pădurar bătrân, astea-s pentru altu (clipind din ochi) pe care-l cunosc eu prea bine, hehehe!

Prima fabrică de
maccaroane și aluat în Ardeal

III III Jacob Uhl

proprietarii primei mori cu sul din Orlat
Sibiiu—Nagyszeben, str. Șaguna 17.

Filiale: Saggasse nr. 30, Jungerwaldstrasse nr. 3.

Își recomandă maccaroanele și alie fabri-
cate de aluat recunoscute ca excelente.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi
ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbuiă
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
esclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvăliă de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.

Comande din provincă se execută în aceeași zi

25 (11)

Inginer Eugen Tilea

Bureau Tehnic

București, Calea-Victoriei 76.

Projectarea și construirea
de vile, școli și tot felul
de clădiri în stil românesc
:: și modern. ::

◆ ◆
Construcțiuni în beton
armat, alimentări cu apă
și canalizări de orașe,
construcțiuni de magazii
- de cereale etc. -

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerințelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —
(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare de la Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicată la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
diabet, diatheză urică, reumatism, boale de stomach
:: și de intestine, etc. ::

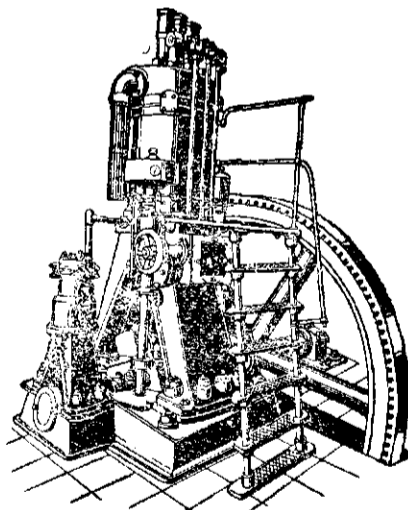
Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
:: stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. ::

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Execuție modernă, solidă,
și reală de prima clasă,
serviciu prompt și pre-
țuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolară
din Cincibiserici 1907 cu
medalie de aur, la expoziția
din Sepsiszentgyörgy cu
medalie de aur.

Doă fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnă-
torie de fier.

B r a ș o v.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal esteptuește:

stabilimente de turbine, motoare și locomobile de
uleiu brut „Coroana“, mori mănate cu motor și
apă, stabilimente electrice, stabilimente de trans-
misiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

1909 Paris grand Prix.

Premiat: Presburg 1908, cu crucea de onoare cu coroană de aur și cu medalia expoziției.

Premiat:

Sibiu 1903 cu crucea de argint.

Premiat:

Timișoara 1908 cu medalie de aur.

Premiat: 1909 Mähr-Ostran cu premiul prim, diploma de onoare.

Prima fabrică de brânză din Ardeal
mănată cu electricitate.

Urmașul lui Ioan Groffner

Frideric Homm

Sibiu — Nagyszeben.

Telefon Nr. 148. • Weinanger 2-6. • Intemeiată în 1872.

Fabrică de brânză fină de oaie.

Vânzare en gros și în detail cu Ardeleni.

Brânză Grojer și Emmenthal, unt de tee.

Producție de ouă artificiale și răcoritoare.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socioțile bisericesti. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericesti ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prâsnicare, cădelnițe, candelă, brâne și pâlării preotești, precum și toate cărțile bisericesti.

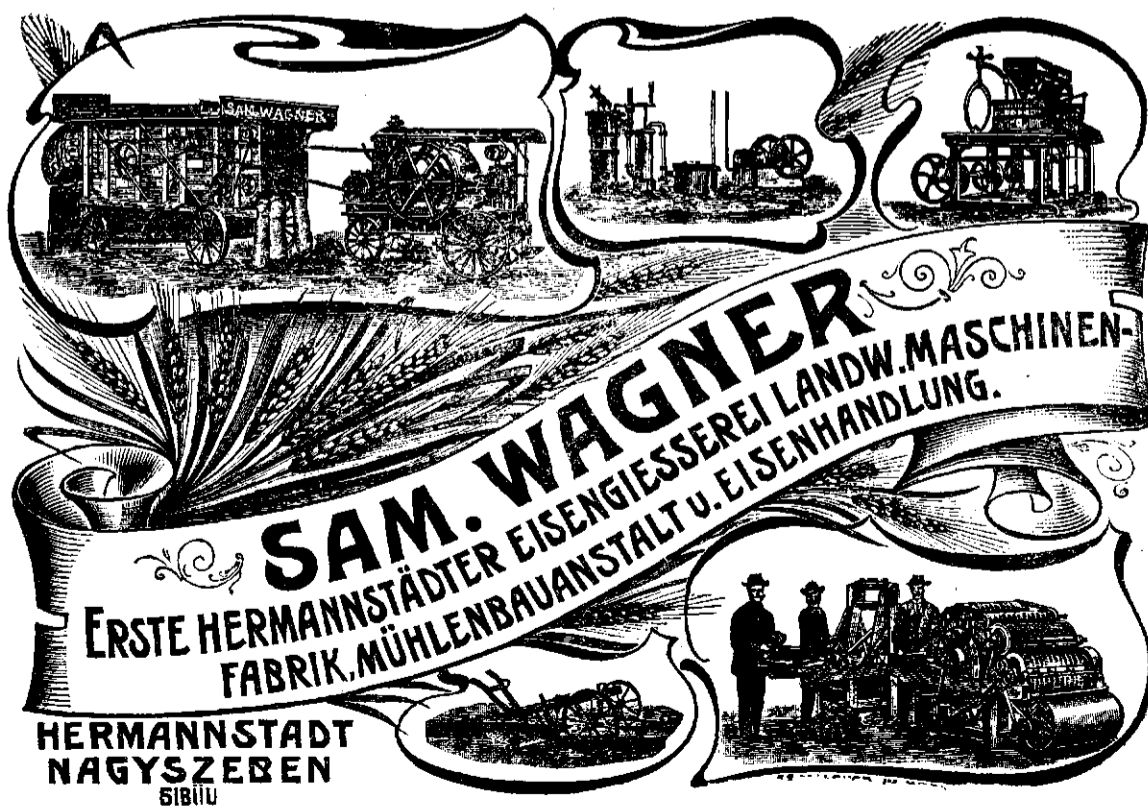
Revizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hartele geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

ANUNȚ.

Prima turnătorie de fier și alamă Sibiană, fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier.

Are onoare a recomanda P. T. public bogatul său depozit în mașini de treerat cu brațul, cu manej în curele sau cu transmisiuni, treerător cu scuturător de paie cu însăcuiitor și dublu curățitor de ori ce mărime, asemenea motoare încălșite cu benzin sau păcură dela 2 cai putere însus, mașini de treerat trifoiu, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, cositoare de nutreț, greble americane pentru strânsul nutrețului, mașini de lână cu darac sau lup, piuă pentru abule (postav), mori pe postament foarte solid din lemn tare, pietrii de mori de Buda, franceze, sucroer, cincantină, și de Königsberg.

Curele prima calitate englezești.

Cu un cuvânt tot soiul de mașini agricole sau industriale în asortiment mare depozit din ori ce soiul de mașini mari sau mici, cu prețurile cele mai moderate și condițiuni de plată favorabile.

Cine doreștia a-si procura ori și ce mașini și vrea să fie cinstit servit — cu garanță — să se adreseze acestei firme.

Cataloage și desennuri la cerere gratis și franco.

Feriți-vă de escroci?